

28. међународни Педагошки форум сценских уметности
У ТРАГАЊУ ЗА МОДЕЛОМ ОДРЖИВЕ
МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

28th International Pedagogical Forum of Performing Arts
IN SEARCH OF A MODEL OF SUSTAINABLE
MUSIC EDUCATION

Штампање овог издања финансијски је подржало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије и публикује се под CC-BY лиценцом – *Creative Commons Attribution 4.0 International License*.
/ This edition is funded by the Ministry of Science, Technological Development, and Innovation and is published under the CC-BY license – *Creative Commons Attribution 4.0 International License*.

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
University of Arts in Belgrade
Faculty of Music

28. међународни Педагошки форум сценских уметности
У ТРАГАЊУ ЗА МОДЕЛОМ
ОДРЖИВЕ МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

28th International Pedagogical Forum of Performing Arts
IN SEARCH OF A MODEL OF
SUSTAINABLE MUSIC EDUCATION

Приредиле

др Александра Бранковић
мр Сандра Дабић
Факултет музичке уметности

Editors

Aleksandra Branković, PhD
Sandra Dabić, MsC
Faculty of Music

Издавач / Publisher

Факултет музичке уметности у Београду
Faculty of Music, Belgrade

За издавача / For Publisher

др ум. Слободан Герић, декан Факултета музичке уметности
Slobodan Gerić, DMA, Dean of the Faculty of Music

Главни и одговорни уредник / Editor-in-Chief

др Никола Дедић / Nikola Dedić, PhD

Извршни уредник / Executive Editor

мрп Марија Божовић / Marija Božović, MA

ISBN-978-86-81340-81-3

Насловна страна / Cover page

Густав Климт, *Музика I* (1895)/ Gustav Klimt, *Musik I* (1895)
https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3AKlimt_-_Musik1.jpeg

28. међународни Педагошки форум сценских уметности
Ректорат Универзитета уметности у Београду
Косанчићев венац 29
Београд, 10–12. октобар 2025.

28th International Pedagogical Forum of Performing Arts
Rectorate of the University of Arts in Belgrade
Kosančićev venac 29, Belgrade
Belgrade, 10–12 October 2025

У ТРАГАЊУ ЗА МОДЕЛОМ ОДРЖИВЕ МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

IN SEARCH OF A MODEL OF SUSTAINABLE MUSIC EDUCATION

Програм и Књига сажетака
Program and Book of Abstracts

Факултет музичке уметности
Београд, 2025.

Faculty of Music
Belgrade, 2025

Програмски одбор

мр Вера Миланковић, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Надежда Мосусова**, МИ САНУ, Београд, Србија; **др Милена Петровић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Александра Милетић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Драгана Тодоровић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Ивана Хрпка Вешковац**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Славица Стефановић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Бланка Богуновић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Зоран Божанић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Александра Стошић**, Факултет за образовање учитеља и васпитача, Универзитет у Београду, Србија; **др Драган Ашковић**, Православни богословски факултет, Универзитет у Београду, Србија; **др Михаило Антовић**, Филолошки факултет, Универзитет у Нишу, Србија; **др Петар Илић**, Факултет уметности, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Србија; **др Саша Павловић**, Академија умјетности, Универзитет у Бањој Луци, Република Српска; **др Сенад Казић**, Музичка академија у Сарајеву, БиХ; **др Ведрана Марковић**, Музичка академија на Цетињу, Црна Гора; **др Соња Здравкова Ђепароска**, Факултет за музичку уметност, Универзитет светог Ђирила и Методија у Скопљу, Северна Македонија; **др Бранка Ротар Панце**, Музичка академија у Љубљани, Словенија; **др Весна Свалина**, Факултет за васпитне и образовне науке, Универзитет Јосипа Јурја Штросмајера, Хрватска; **др Сабина Видулин**, Музичка академија у Пули, Хрватска; **др Анка Симион**, Факултет за психологију и образовне науке, Клуж-Напока, Румунија; **др Мажена Каминска**, Музичка академија у Гдањску, Пољска; **др Изолд Малмберг**, Универзитет у Потсдаму, Немачка; **др Евангелос Химонидес**, Институт за образовање у Лондону, Уједињено краљевство; **др Грејам Велч**, Институт за образовање у Лондону, Уједињено краљевство;

Program Committee

Vera Milanković, MsC, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Nadežda Mosusova**, PhD, MI SASA, Belgrade, Serbia; **Milena Petrović**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Aleksandra Miletić**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Dragana Todorović**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Ivana Hrpka Veškovic**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Slavica Stefanović**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade,

Serbia; **Blanka Bogunović**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Zoran Božanić**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Aleksandra Stošić**, PhD, Faculty of Teacher Education, University of Belgrade, Serbia; **Dragan Ašković**, PhD, Orthodox Theological Faculty, University of Belgrade, Serbia; **Mihailo Antović**, PhD, Faculty of Philology, University of Niš, Serbia; **Petar Ilić**, PhD, Faculty of Arts, University of Pristina (temporarily in Kosovska Mitrovica), Serbia; **Saša Pavlović**, PhD, Academy of Arts, University of Banja Luka, Republic of Srpska; **Senad Kazić**, PhD, Music Academy in Sarajevo, Bosnia and Herzegovina; **Vedrana Marković**, PhD, Music Academy in Cetinje, Montenegro; **Sonja Zdravkova Đeparoska**, PhD, Faculty of Music, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, North Macedonia; **Branka Rotar Pance**, PhD, Music Academy in Ljubljana, Slovenia; **Vesna Svalina**, PhD, Faculty of Education and Teacher Training, Josip Juraj Strossmayer University, Croatia; **Sabina Vidulin**, PhD, Music Academy in Pula, Croatia; **Anca Simion**, PhD, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Cluj-Napoca, Romania; **Marzena Kaminska**, PhD, Music Academy in Gdańsk, Poland; **Isolde Malmberg**, PhD, University of Potsdam, Germany; **Evangelos Himonides**, PhD, Institute of Education, London, United Kingdom; **Graham Welch**, PhD, Institute of Education, London, United Kingdom

Организациони одбор

др Милена Петровић, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Александра Милетић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Драгана Тодоровић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **др Александра Бранковић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **мр Сандра Дабић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија; **Сара Савовић**, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија

Organizing Committee

Milena Petrović, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Aleksandra Miletić**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Dragana Todorović**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Aleksandra Branković**, PhD, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Sandra Dabić**, MsC, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia; **Sara Savović**, Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia

ПРОГРАМ / PROGRAM

Петак, 10. октобар 2025. / Friday, October 10

Ректорат Универзитета уметности /
Rectorate of the University of Arts

Косанчићев венац 29, Београд / Kosañićev venac 29, Belgrade

	Свечана сала / Conference Hall
16.00	Регистрација учесника / Registration
17.00	Свечано отварање / Opening Ceremony Поздравна реч др Срђана Тепарића, продекана за науку Факултета музичке уметности у Београду; Welcome Speech by PhD Srđan Teparić, Vice Dean for Science, Faculty of Music in Belgrade * * * Поздравна реч др Драгана Тодоровић, шефа Катедре за солфеђо и музичку педагогију на Факултету музичке уметности у Београду; Welcome speech by PhD Dragana Todorović, Chair of the Solfeggio and Music Education Department, Faculty of Music Belgrade * * * Концерт студената музичке педагогије Факултета музичке уметности у Београду Concert of Music Education Students of Belgrade's Faculty of Music
18.30	Коктел / Cocktail

Субота, 11. октобар 2025. / Saturday, October 11

**Ректорат Универзитета уметности /
Rectorate of the University of Arts**

Косанчићев венац 29, Београд / Kosančićev venac 29, Belgrade

	Свечана сала / Conference Hall	
10.00	Уводно предавање <i>Аксел Петри-Прајс</i>, Универзитет за музику и сценске уметности у Бечу, Аустрија Демаргинализација ангажовања заједнице. У правцу друштвене одрживости у високом музичком образовању Keynote Lecture <i>Axel Petri-Preis</i>, mdw-University of Music and Performing Arts Vienna, Austria Demarginalizing Community Engagement. Towards Social Sustainability in Higher Music Education	
	Свечана сала / Conference Hall	Ректорска сала / Rectorate Hall
	Сесија 1 / Session 1 Председава / Chair <i>Драган Ашковић /</i> <i>Dragan Ašković</i>	Сесија 2 / Session 2 Председава / Chair <i>Весна Живковић /</i> <i>Vesna Živković</i>
11.00	<i>Уршка Кумар, Шпела Пучко и</i> <i>Катарина Хабе</i> (Словенија) Укључивање осетљивих група у културне и музичке институције Словеније <i>Urška Kumar, Špela Pučko and</i> <i>Katarina Habe</i> (Slovenia) The Inclusion of Vulnerable Groups in Slovenia's Cultural and Musical Institutions	<i>Анка Симион</i> (Румунија) Повећење као педагошка вредност: промишљање музичког образовања за одрживу будућност <i>Anca Simion</i> (Romania) Trust as a Pedagogical Value: Rethinking Music Education for a Sustainable Future

11.30	<i>Ђурђа Пајазоћу (Србија)</i> Иновативне музичке методологије рада са децом као модели успешне социјалне инклузије <i>Djurđja Papazoglu (Serbia)</i> Innovative Musical Methodologies for Working with Children as Models of Successful Social Inclusion	<i>Сандра Дабић (Србија)</i> Могућности примене стратегија саморегулисаног учења у настави солфеђа <i>Sandra Dabić (Serbia)</i> Possibilities for the Implementation of Self-Regulated Learning Strategies in Solfeggio teaching
12.00	<i>Бланка Бојуновић и Ђурђа Пајазоћу (Србија)</i> Социјално-емоционалне вештине и добростање у оквиру социјалне инклузије кроз музику <i>Blanka Bogunović and Djurđja Papazoglu (Serbia)</i> Socio-Emotional Skills and Well-Being in the Frame of Social Inclusion Through Music	<i>Александра Бранковић (Србија)</i> Педагошке стратегије за мотивацију студената током рада на музичком диктату у настави солфеђа <i>Aleksandra Branković (Serbia)</i> Pedagogical Strategies for Motivating Students During Work on Musical Dictation in Solfeggio Teaching
12.30	<i>Пауза за кафу</i>	<i>Coffee break</i>

	Сесија 3 / Session 3 Председава / Chair Бланка Бођуновић / <i>Blanka Bogunović</i>	Сесија 4 / Session 4 Председава / Chair Анка Симион / <i>Anca Simion</i>
13.00	<i>Ливија Јовчић и Мирјана Расџовић (Србија)</i> „Каљави коњ“: Митолошка свита у звуку и речи <i>Livija Jovčić and Mirjana Rastović (Serbia)</i> "The Muddy Horse": A Mythological Suite in Sound and Words	<i>Весна Живковић (Србија)</i> Од звука до слике: музичке мапе у функцији разумевања стилова класичне музике <i>Vesna Živković (Serbia)</i> From Sound to Image: Musical Maps in the Function of Understanding Classical Music Styles
13.30	<i>Мажена Каминска (Пољска)</i> Људска и вештачка интелигенција – могућности коришћења вештачке интелигенције у интердисциплинарном уметничком пројекту „Концерто гросо у лабиринту“ <i>Marzena Kamińska (Poland)</i> Human and Artificial Intelligence – Possibilities of Using AI in the Interdisciplinary Artistic Project “Concerto Grosso in the Labyrinth”	<i>Тијана Ђуришић (Србија)</i> Интеграција развоја хармонског мишљења и сензибилитета за музичке стилове у настави солфеђа као перспектива у савременој музичкој педагогији <i>Tijana Djurišić (Serbia)</i> Integration of the Development of Harmonious Thinking and Sensibility for Musical Styles in the Teaching of Solfeggio as a Perspective in Contemporary Music Pedagogy
14.00	<i>Пауза за ручак</i>	<i>Lunch break</i>

	Сесија 5 / Session 5 Председава / Chair Ђурђа Пајазоћу / <i>Djurdja Papazoglu</i>	Сесија 6 / Session 6 Председава / Chair Ливија Јовчић / <i>Livija Jovčić</i>
16.00	<i>Драѓана Тодоровић и Снежана Радојевић (Србија)</i> Синергија методичке теорије и праксе: практична методика наставе солфеђа у основној музичкој школи <i>Dragana Todorović and Snežana Radojević (Serbia)</i> Synergy of Methodological Theory and Practice: Practical Methodology of Solfeggio Teaching in Elementary Music School	<i>Вера Миланковић (Србија)</i> Песма нас је одржала <i>Vera Milanković (Serbia)</i> The Song Was Our Salvation
16.30	<i>Саша Павловић (Република Српска)</i> Настава предмета солфеђо за сниматеља и дизајнера звуча <i>Saša Pavlović (Republika Srpska)</i> Solfeggio Teaching for Recording Artists and Sound Designers	<i>Драѓан Ашковић (Србија)</i> Певање и песма као основни принцип(и) музичке педагогије <i>Dragan Ašković (Serbia)</i> Singing and Song as Elementary Principle of Music Pedagogy

17.00	<i>Кристијина Парезановић</i> (Србија) Васпитање музичког слуха у 21. веку: анализа методичког приступа Ларисе Логинове <i>Kristina Parezanović</i> (Serbia) Musical ear Training in the 21st Century: Analysis of Larisa Loginova's Methodological Approach	<i>Милена Петровић, Сандра Пекић, Иван Солдашовић и Сара Савовић</i> (Србија) Окситоцин и кортизол код деце као одговор на групно певање <i>Milena Petrović, Sandra Pekić, Ivan Soldatović and Sara Savović</i> (Serbia) Oxytocin and Cortisol in Children in Response to Group Singing
17.30	<i>Пауза за кафу</i>	<i>Coffee break</i>
	Сесија 7 / Session 7 Председава / Chair <i>Драјана Тодоровић / Dragana Todorović</i>	Сесија 8 / Session 8 Председава / Chair Саша Павловић / Saša Pavlović
18.00	<i>Радмила Кнежевић</i> (Србија) Интегративни музичко психолошки приступ у раду са децом са поремећајем из спектра аутизма – студија случаја <i>Radmila Knežević</i> (Serbia) Integrative Music- Psychological Approach in Working with Children with Autism Spectrum Disorder – A Case Study	<i>Хелена Марић</i> (Србија) „ABC musical“ Огиста Пансерона у контексту савременог одрживог и инклузивног музичког образовања <i>Helena Marić</i> (Srbija) “ABC Musical” by Auguste Panseron in the Context of Contemporary Sustainable and Inclusive Music Education

18.30	<i>Nuša Piber</i> (Slovenija) Специфичности подучавања ученика са умереним аутизмом и церебралном парализом на групним часовима солфеђа у основној музичкој школи <i>Nuša Piber</i> (Slovenia) Specifics of Teaching a Student with Moderate Autism and Cerebral Palsy in Solfeggio Group Lessons in Elementary Music School	<i>Александра Стјанковић</i> (Србија) Реформа програма наставе музичке културе у основним школама и гимназијама заснована на образовним исходима <i>Aleksandra Stanković</i> (Serbia) Reform of Music Education Programs in Primary Schools and Gymnasiums Based on Educational Outcomes
19.00	Свечана сала / Conference Hall <i>Наш мјузикл</i> у извођењу корисника Удружења за подршку особама ометеним у развоју „Наша кућа“ Сценарио и музика Сара Савовић <i>Our Musical</i> Performed by users of the Association for Support of Persons with Developmental Disabilities “Our House” Script and Music by Sara Savović	

Недеља, 12. октобар 2025. / Sunday, October 12

Ректорат Универзитета уметности /
Rectorate of the University of Arts

Косанчићев венац 29, Београд / Kosačićev venac 29, Belgrade

 10.00	Свечана сала / Conference Hall Уводно предавање <i>Хелен Прајор</i>, Универзитет Хал, Уједињено Краљевство Како музика може да помогне у решавању климатске кризе? Прикупљање емпиријских доказа Keynote Lecture <i>Helen Prior</i>, University of Hull, Hull, UK How can music help with the climate crisis? Gathering empirical evidence	
	Свечана сала / Conference Hall	Ректорска сала / Rectorate Hall
	Сесија 9 / Session 9 Председава / Chair <i>Мажена Каминска / Marzena Kamińska</i>	Сесија 10 / Session 10 Председава / Chair <i>Маја Соколовић Иђњачевић / Maја Sokolović Ignjačević</i>
11.00	<i>Ведрана Марковић и Андреа Ћосо (Црна Гора)</i> Одржива музичка педагогија на примеру пројекта „Извођење музичке бајке Бесана шумска ноћ Виде Маћан“ <i>Vedrana Marković and Andrea Ćoso (Montenegro)</i> Sustainable Music Pedagogy Through the Case Study of the Project “Staging the musical fairytale Sleepless Forest Night by Vida Matjan”	<i>Томислава Карачић Шољић (Хрватска)</i> Кориштење почетница у настави флауте: искуства и препоруке учитеља у Хрватској <i>Tomislava Karačić Šoljić (Croatia)</i> Selection of Beginning Flute Method Books in Flute Teaching: Experiences and Recommendations of Teachers in Croatia

11.30	<i>Дуња Деурић Карталиовић</i> (Србија) Педагошки аспекти рада на мјузиклу са дејим узрастом <i>Dunja Deurić Kartalović (Serbia)</i> Pedagogical Aspects of Working on a Musical with Children	<i>Наталија Јовић</i> (Србија) и <i>Томислава Карачић Шољић</i> (Хрватска) Компаративна анализа избора уџбеника за почетно флаутско описмењавање у Републици Србији и Хрватској <i>Natalija Jović (Serbia) and Tomislava Karačić Šoljić (Croatia)</i> Comparative Analysis of the Selection of Beginning Flute Method Books in the Republic of Serbia and Croatia
12.00	Пауза за кафу	Coffee break
	Сесија 11 / Session 11 Председава / Chair <i>Наталија Јовић / Natalija Jović</i>	Сесија 12 / Session 12 Председава / Chair <i>Кристијина Парезановић / Kristina Parezanović</i>
12.30	<i>Јелена Дубљевић и Љиљана Војкић</i> (Србија) На прагу музичког образовања – историјски контекст музичког забавишта <i>Jelena Dubljević and Ljiljana Vojkić (Serbia)</i> On the Threshold of Music Education – the Historical Context of the Music Kindergarten	<i>Маја Соколовић Игњачевић и Биљана Лековић</i> (Србија) Шта деца слушају? Популарност дејих песама на Јутјубу као показатељ савремене дејје музичке културе у Србији <i>Maja Sokolović Ignjačević and Biljana Leković (Serbia)</i> What Do Children Listen To? The Popularity of Children's Songs on YouTube as an Indicator of Modern Children's Music Culture in Serbia

13.00	<i>Ана Тошић (Србија)</i> Анализа уџбеничке литературе за наставу солфеђа од првог до трећег разреда основне музичке школе у Србији и региону <i>Ana Tošić (Serbia)</i> An Analysis of Solfeggio Textbook Literature for Grades One to Three of Elementary Music Schools in Serbia and the Region	<i>Марко Весић и Милена Петровић (Србија)</i> Педагошки аспекти музичког репертоара младих: Како је „Туга из поршеа“ променила емоционалну перспективу данашњих адолесцената? <i>Marko Vesić and Milena Petrović (Serbia)</i> Pedagogical Aspects of Adolescents Music Repertoire: How is „The Sorrow from a Porsche“ Changed the Emotional Perspective of Today’s Adolescents?
13.30	<i>Пауза за ручак</i>	<i>Lunch break</i>
	Свечана сала / Conference Hall	
	Пленарна сесија / Plenary Session председава / Chair <i>Александра Милетић / Aleksandra Miletić</i>	
15.00	<i>Биљана Горуновић (Србија)</i> Синергија уметности <i>Biljana Gorunović (Serbia)</i> The Synergy of Arts	
16.00	<i>Љубица Секулић (Србија)</i> Будућност инструменталне наставе – концепт мултиинструментализма <i>Ljubica Sekulić (Serbia)</i> The Future of Instrumental Music Education – the Concept of Multi-instrumentalism	

17.00	<i>Срђан Тепарић</i> (Србија) Дигиталне платформе и колаборативно учење – улога IN.TUNE база знања у унапређењу педагошке праксе <i>Srdjan Teparić</i> (Serbia) Digital Platforms and Collaborative Learning – the Role of IN.TUNE Knowledge Hubs in Improving Teaching Practice
20.00	Промоција књиге <i>Методички приступи алтерацијама и модулацијама у настави солфеђа</i> др Кристине Парезановић О књизи говоре мр Весна Кршић Секулић, др Биљана Мандић и ауторка Book Promotion <i>Methodological Approach to Alterations and Modulations in Solfeggio Teaching</i> Dr. Kristina Parezanović Book talk with MSc. Vesna Kršić Sekulić, Dr. Biljana Mandić and the author
	Дискусија и затварање / Discussion and Closing

САДРЖАЈ

CONTENT

МУЗИКА У СЛУЖБИ СОЦИЈАЛНЕ ИНКЛУЗИЈЕ И ЕКОЛОШКЕ ПСИХОЛОГИЈЕ / MUSIC AS AN INSTRUMENT FOR SOCIAL INCLUSION AND ECOLOGICAL PSYCHOLOGY

Аксел Петри-Прајс

Демаргинализација ангажовања заједнице. У правцу друштвене одрживости у високом музичком образовању 28

Axel Petri-Preis

Demarginalizing Community Engagement. Towards Social Sustainability in Higher Music Education 29

Хелен Прајор

Како музика може да помогне у решавању климатске кризе? Прикупљање емпиријских доказа 31

Helen Prior

How Can Music Help with the Climate Crisis? Gathering Empirical Evidence 32

Бланка Богуновић и Ђурђа Папазоглу

Социјално-емоционалне вештине и добробитање у оквиру социјалне инклузије кроз музику 33

Blanka Bogunović and Djurdja Papazoglu

Socio-Emotional Skills and Well-Being in the Frame of Social Inclusion Through Music 34

Уршка Кумар, Шпела Пучко и Катарина Хабе

Укључивање осетљивих група у културне и музичке институције Словеније 36

Urška Kumar, Špela Pučko and Katarina Habe

The Inclusion of Vulnerable Groups in Slovenia's Cultural and Musical Institutions 37

Ђурђа Папазоглу

Иновативне музичке методологије рада са децом
као модели успешне социјалне инклузије 39

Djurdja Papazoglu

Innovative Musical Methodologies for Working with Children
as Models of Successful Social Inclusion 40

**ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ У ОКВИРУ
ПРОЦЕСА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА /
PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS IN MUSIC
TEACHING**

Александра Станковић

Реформа програма наставе музичке културе у основним
школама и гимназијама заснована на образовним исходима 44

Aleksandra Stanković

Reform of Music Education Programs in Primary Schools and
Gymnasiums Based on Educational Outcomes 45

Анка Симион

Поверење као педагошка вредност: промишљање о музичком
образовању за одрживу будућност 47

Anca Simion

Trust as a Pedagogical Value: Rethinking Music Education for a
Sustainable Future 48

Сандра Дабић

Могућности примене стратегија саморегулисаног
учења у настави солфеђа 50

Sandra Dabić

Possibilities for the Implementation of Self-Regulated
Learning Strategies in Solfeggio Teaching 51

Александра Бранковић

Педагошке стратегије за мотивацију студената током рада на
музичком диктату у настави солфеђа 53

Aleksandra Branković

Pedagogical Strategies for Motivating Students During Work
on Musical Dictation in Solfeggio Teaching 54

ДОБРОБИТИ РАНОГ ФОРМАЛНОГ И НЕФОРМАЛНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА / BENEFITS OF EARLY FORMAL AND NON-FORMAL MUSIC EDUCATION

Јелена Дубљевић и Љиљана Војкић

На прагу музичког образовања – историјски контекст музичког
забавишта 58

Jelena Dubljević and Ljiljana Vojkić

On the Threshold of Music Education – The Historical Context
of the Music Kindergarten 59

Дуња Деурић Карталовић

Педагошки аспекти рада на мјузиклу са деčјим узрастом 61

Dunja Deurić Kartalović

Pedagogical Aspects of Working on a Musical with Children 62

**Милена Петровић, Сандра Пекић, Иван Солдатовић и
Сара Савовић**

Окситоцин и кортизол код деце као одговор на групно певање ... 63

Milena Petrović, Sandra Pekić, Ivan Soldatović and Sara Savović

Oxytocin and Cortisol in Children in Response to Group Singing 65

КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ И ПЕДАГОШКА ВРЕДНОСТ ПЕСМЕ И ПЕВАЊА / CULTURAL-HISTORICAL CONTEXT AND PEDAGOGICAL VALUE OF SONGS AND SINGING

Вера Миланковић

Песма нас је одржала 68

Vera Milanković

The Song Was Our Salvation 69

Драган Ашковић

Певање и песма као основни принцип(и) музичке педагогије 70

Dragan Ašković

Singing and Song as Elementary Principle of Music Pedagogy 71

МЕТОДИЧКИ ПОСТУПЦИ У НАСТАВИ СОЛФЕЂА / METHODOLOGICAL APPROACHES IN SOLFEGGIO TEACHING

Драгана Тодоровић и Снежана Радојевић

Синергија методичке теорије и праксе: практична методика
наставе солфеђа у основној музичкој школи 74

Dragana Todorović and Snežana Radojević

Synergy of Methodological Theory and Practice: Practical
Methodology of Solfeggio Teaching in Elementary Music School 75

Саша Павловић

Настава предмета солфеђо за сниматеља и дизајнера звука 77

Saša Pavlović

Solfeggio Teaching for Recording Artists and Sound Designers 78

Кристина Парезановић

Васпитање музичког слуха у 21. веку: анализа методичког
приступа Ларисе Логинове 80

Kristina Parezanović

Cultivating the Musical Ear in the 21st Century: Analysis of Larisa
Loginova's Methodological Approach 81

Хелена Марић

„ABC musical” Огиста Пансерона у контексту савременог
одрживог и инклузивног музичког образовања 82

Helena Marić

“ABC Musical” by Auguste Panseron in the Context of
Contemporary Sustainable and Inclusive Music Education 83

МУЗИЧКА ПЕДАГОГИЈА ДЕЦЕ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА / MUSIC EDUCATION FOR STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS

Радмила Кнежевић

Интегративни музичко-психолошки приступ у раду са
децом са поремећајем из спектра аутизма – студија случаја 86

Radmila Knežević

Integrative Music-Psychological Approach in Working with Children
with Autism Spectrum Disorder – a Case Study 87

Нуша Пибер

Специфичности подучавања ученика са умереним аутистичним поремећајем и церебралном парализом на групним часовима солфеђа у основној музичкој школи 90

Nuša Piber

Specifics of Teaching a Student with Moderate Autism and Cerebral Palsy in Solfeggio Group Lessons in Primary Music School 91

МУЗИЧКЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈЕ ДЕЦЕ И АДОЛЕСЦЕНАТА КАО ОДРАЗ САВРЕМЕНОГ КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА / CHILDREN AND ADOLESCENTS' MUSIC PREFERENCES AS A REFLECTION OF CONTEMPORARY CULTURAL IDENTITY

Маја Соколовић Игњачевић и Биљана Лековић

Шта деца слушају? Популарност дечјих песама на Јутјубу као показатељ савремене дечје музичке културе у Србији 94

Maja Sokolović Ignjačević and Biljana Leković

What Do Children Listen To? The Popularity of Children's Songs on YouTube as an Indicator of Modern Children's Music Culture in Serbia 95

Марко Весић и Милена Петровић

Педагошки аспекти музичког репертоара младих: Како је „Туга из поршеа” променила емоционалну перспективу данашњих адолесцената? 97

Marko Vesić and Milena Petrović

Pedagogical Aspects of Adolescents Music Repertoire: How is “The Sorrow from a Porsche” Changed the Emotional Perspective of Today's Adolescents? 99

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ МУЗИЧКИ ПРОЈЕКТИ / INTERDISCIPLINARY MUSIC PROJECTS

Мажена Каминска

Људска и вештачка интелигенција – могућности коришћења вештачке интелигенције у интердисциплинарном уметничком пројекту „Концерто гросо у лавиринту“ 102

Marzena Kamińska

Human and Artificial Intelligence – Possibilities of Using AI in the Interdisciplinary Artistic Project “Concerto Grosso in the Labyrinth” 103

Ливија Јовчић и Мирјана Растовић

„Каљави коњ“: Митолошка свита у звуку и речи 105

Livija Jovčić and Mirjana Rastović

“The Muddy Horse”: A Mythological Suite in Sound and Words 106

Ведрана Марковић и Андреа Ћосо

Одржива музичка педагогија на примеру пројекта „Извођење музичке бајке Бесана шумска ноћ Виде Маћан” 108

Vedrana Marković and Andrea Ćoso

Sustainable Music Pedagogy Through the Case Study of the Project “Staging the Musical Fairytale Sleepless Forest Night by Vida Matjan” 109

Срђан Тепарић

Дигиталне платформе и колаборативно учење – улога IN.TUNE база знања у унапређењу педагошке праксе 111

Srdjan Teparić

Digital Platforms and Collaborative Learning – the Role of IN.TUNE Knowledge Hubs in Improving Teaching Practice 112

**УЏБЕНИЧКА ЛИТЕРАТУРА ЗА МУЗИЧКУ ШКОЛУ
КАО СРЕДСТВО ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПРОЦЕСА УЧЕЊА /
MUSIC EDUCATION TEXTBOOKS AS A MEANS OF IMPROVING
LEARNING PROCESS**

Наталија Јовић и Томислава Карачић Шољић

Компаративна анализа избора уџбеника за почетно флаутско описмењавање у Републици Србији и Хрватској 116

Natalija Jović and Tomislava Karačić Šoljić

Comparative Analysis of the Selection of Beginning Flute Method Books in the Republic of Serbia and Croatia 117

Томислава Карачић Шољић

Кориштење почетница у настави флауте: искуства и препоруке учитеља у Хрватској 119

Tomislava Karačić Šoljić

Selection of Beginning Flute Method Books in Flute Teaching: Experiences and Recommendations of Teachers in Croatia 120

Ана Тошић

Анализа уџбеничке литературе за наставу солфеђа од првог до трећег разреда основне музичке школе у Србији и региону 122

Ana Tošić

An Analysis of Solfeggio Textbook Literature for Grades One to Three of Primary Music Schools in Serbia and the Region 123

ЗНАЧАЈ ХАРМОНИЈЕ И МУЗИЧКИХ СТИЛОВА У МУЗИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ / THE IMPORTANCE OF HARMONY AND STYLES IN MUSIC EDUCATION

Весна Живковић

Од звука до слике: музичке мапе у функцији разумевања стилова класичне музике 126

Vesna Živković

From Sound to Image: Musical Maps in the Function of Understanding Classical Music Styles 127

Тијана Ђуришић

Интеграција развоја хармонског мишљења и сензибилитета за музичке стилове у настави солфеђа као перспектива у савременој музичкој педагогији 129

Tijana Djurišić

Integration of the Development of Harmonious Thinking and Sensibility for Musical Styles in Solfeggio Teaching as a Perspective in Contemporary Music Pedagogy 130

**МУЗИКА У СЛУЖБИ СОЦИЈАЛНЕ
ИНКЛУЗИЈЕ И ЕКОЛОШКЕ ПСИХОЛОГИЈЕ**

**MUSIC AS AN INSTRUMENT FOR SOCIAL
INCLUSION AND ECOLOGICAL PSYCHOLOGY**

Демарџинализација ангажовања заједнице. У иницијативу друштвене одрживости у високом музичком образовању

Аксел Петри-Прајс¹

mdw-Универзитет за музику и сценске уметности Беч, Аустрија
petri-preis@mdw.ac.at

Теоретска база

Образовање музичара на институцијама високог музичког образовања (ИВМО) традиционално је усмерено ка достизању највишег нивоа уметничке изврсности. Очекује се да будући музичари буду способни да изводе дела класичног канона са врхунским овладавањем инструментом или гласом. У таквом контексту, друштвени ангажман – ако је уопште присутан – обично се налази на маргинама уметничких програма или је ограничен на посебно педагошке програме. Ова јасно дефинисана мисија почела је да се урушава у последњим годинама. С једне стране, музичко тржиште рада пролази кроз дубоку трансформацију. Едукација, промоција и пројекти у заједници постају све бројнији и значајнији, те је неопходно да музичари стекну широку лепезу вештина која надилази техничко савладавање инструмента, како би изградили одрживе каријере. С друге стране, имајући у виду глобалне кризе и растућу друштвену поларизацију, све више ИВМО почиње да преиспитује своју друштвену одговорност у оквиру такозване Треће мисије.

Циљеви и допринос истраживања

У оквиру мог предавања, истражујем шта би значило преместити ангажман у заједници са маргина у центар деловања ИВМО, те тиме допринети друштвено одрживом моделу терцијарног музичког образовања. У таквом приступу образовању музичара, уметничка изврсност остаје централни циљ – али се проширује на свест о друштвеној одговорности музичара. Ово, између осталог, захтева реформу наставних програма, епистемолошки преокрет, нову економију вредности, преиспитивање онога што се препознаје као успех у музичком образовању, као и снажна партнерства са актерима цивилног друштва, која успостављају дугорочне и одрживе односе.

¹ ORCID ID 0000-0002-1864-1610

Импликације

Ради илустрације својих аргумената, представићу примере са Универзитета за музику и извођачке уметности у Бечу (mdw), као што су мастер програм „Савремена уметничка пракса” (*Contemporary Arts Practice*), мастер класа *isaCommunity* и пројекат *weites Nahen*. Предавање ћу закључити освртом на могуће будуће правце развоја и изнети аргумент за ИВМО као пробне просторе демократије.

Кључне речи: друштвено ангажовано музицирање, ангажман у заједници, музичари 21. века, високо музичко образовање, пробни простори демократије

Demarginalizing Community Engagement. Towards Social Sustainability in Higher Music Education

Axel Petri-Preis¹

mdw-University of Music and Performing Arts Vienna, Austria
petri-preis@mdw.ac.at

Theoretical background

The training of musicians at higher music education institutions (HMEIs) has traditionally focused on achieving the highest level of artistic excellence. Aspiring musicians are expected to be capable of performing the works of the classical canon with the highest mastery of their instrument or voice. In this context, social engagement – if present at all – was typically confined to the margins of artistic programs or to specifically pedagogical programs. This clear-cut mission has begun to erode in recent years. On the one hand, the music labor market is currently undergoing a profound transformation. Education, outreach, and community projects are increasing in both number and significance, so that musicians need to be equipped with a broad skillset that extends beyond technical mastery of their instrument to develop sustainable careers. On the other hand, in light of global crises and increasing social polarization, more and more higher music education institutions (HMEIs) are beginning to reflect on their societal responsibility under the umbrella of the so-called Third Mission.

¹ ORCID ID 0000-0002-1864-1610

Aims and Contribution

In my lecture, I explore what it could mean to *move* community engagement from the margins to the center of HMEIs and thereby contribute to a socially sustainable model of tertiary music education. In such an approach to training musicians, artistic excellence remains a central goal – but it is expanded to include an awareness of musicians' societal responsibilities. This requires, among other things, curricular reforms, an epistemological shift, a new economy of value, a reconsideration of what is recognized as success in music education and strong partnerships with civil society actors that establish long-term, sustainable relationships.

Implications

To illustrate my arguments, I will present examples from mdw – University of Music and Performing Arts Vienna, such as the master's program *Contemporary Arts Practice*, the *isaCommunity* masterclass, and the project *weites Nahen*. I will conclude with a few reflections on future directions and will eventually make the case for HMEIs as rehearsal spaces of democracy.

Keywords: Socially Engaged Musicking, Community Engagement, 21st century musicians, higher music education, Rehearsal Spaces of Democracy

Како музика може да помоћне у решавању климатске кризе? Прикућвање емпиријских доказа

Хелен Прајор¹

University of Hull, Hull, UK

h.prior@hull.ac.uk

Теоретска база

Упозорења научника о климатским променама постају све хитнија последњих година, а утицаји емисије гасова са ефектом стаклене баште које је створио човек постају све скупљи — како у људском, тако и у економском смислу (Ripple et al., 2024). Упркос томе, емисије настављају да расту, што сугерише да уобичајени начини комуникације ради промене политике нису довољно ефикасни (Capstick et al., 2022). Решавање климатске кризе захтева масовну промену понашања и друштвених норми (Whitmarsh et al., 2021). Многи музички садржаји су настали као одговор на климатске промене — неки покушавају да пренесу информације или изразе емоције повезане са климатском кризом. Истражени су и неки потенцијални механизми кроз које музика може утицати на понашање у вези са климом (Prior, 2022). Ипак, мало истраживања се бавило мерењем утицаја оваквих настојања, иако су креативни садржаји из других области, попут филма, били предмет бројних студија које се тичу ставова према животној средини и промене понашања (Manzo, 2017; Sakellari, 2015).

Циљеви

Ова презентација ће представити неке почетне радове који процењују утицај музике повезане са животном средином на ставове и понашање у вези са заштитом животне средине.

Метод

Биће разматране бројне проверене методе за мерење ставова и понашања у области животне средине, као и неки алтернативни приступи.

Резултати

Представиће се прелиминарни резултати и њихове импликације.

Кључне речи: климатске промене, животна средина, музика, еколошка психологија, методи

¹ ORCID ID 0000-0002-0504-9933

How Can Music Help with the Climate Crisis? Gathering Empirical Evidence

Helen Prior¹

University of Hull, Hull, UK

h.prior@hull.ac.uk

Theoretical background

Warnings from scientists about climate change have become increasingly urgent in recent years, and the impacts of human-created greenhouse gas emissions are becoming increasingly costly in both human and economic terms (Ripple et al., 2024). Despite this, emissions continue to increase, suggesting that the usual routes of communication for policy change are insufficiently effective (Capstick et al., 2022). Addressing the climate crisis requires mass behavioural and social norm change (Whitmarsh et al., 2021). Many musical outputs have been created in response to climate change, some of which are an attempt to communicate information or express emotions related to the climate crisis. Some of the potential mechanisms through which music might be able to influence climate-related behaviours have also been explored (Prior, 2022). Little research, however, has measured the impact of such endeavours, despite creative outputs in other fields such as film being the subject of numerous studies concerning environmental attitudes and behaviour change (Manzo, 2017; Sakellari, 2015).

Aims

This talk will outline some of the work that is beginning to assess the impact of environment-related music on environmental attitudes and behaviours.

Methods

A number of established validated methods for measuring environmental attitudes, and behaviours will be discussed, as well as some alternative approaches.

Results

Preliminary results, and their implications, will also be discussed.

Keywords: climate change, environment, music, environmental psychology, methods

¹ ORCID ID 0000-0002-0504-9933

Социјално-емоционалне вештине и добросићање у оквиру социјалне инклузије кроз музику

Бланка Богуновић¹ и Ђурђа Папазоглу²

¹Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија

blankabogunovic@fmu.bg.ac.rs

²Music Art Project, Београд, Србија

djurdja@musicartpro.rs

Теоретска база

Рад представља кратак приказ и прелиминарне резултате интердисциплинарне лонгитудиналне истраживачке студије која је у току. Истраживање прати исходе музичко-педагошког и социјално инклузивног програма Музика наде (МАП, Србија), који је развијен у партнерству са светски познатим Ел Система покретом. Теоријска основа истраживања заснована је на концепту социјално-емоционалних вештина (Einpraul и други, 2024), ПЕРМА моделу добробити у музици (Ascenso и други, 2017) и развојном приступу менталном здрављу и добробити деце (Goodman, 1997).

Циљеви

Истраживање има за циљ евалуацију доприноса програма Музика наде развоју социјално-емоционалних вештина ученика и ефектима систематских изложености активним музичким искуствима на здравље и добробит деце.

Метод

Узорак (N = 132) обухвата ученике узраста 7–14 година, који потичу из различитих социјалних и културно-образовних група и похађају три различите основне школе (деца ромске националности и деца интерно расељена) и/или учествују у пројекту извођења дечије опере (ромска деца и деца из београдских музичких школа). Мерни инструменти и технике укључују упитнике за наставничку процену (SEMS, Well-being, SDQ), полуструктурисани интервју са наставницима и ученицима и протокол за опсервацију понашања у оквиру музичких активности. The Follow-up студија траје 18 месеци, и укључује три фазе прикупљања података. Исти поступак биће примењен на сва 4 подузорка, са малим варијацијама.

¹ ORCID ID 0000-0002-9235-8389

Резултати

Биће представљени прелиминарни резултати студије која је у току. Очекујемо одговоре на питања о томе како и на који начин музичке активности и искуства остварују допринос профилу релевантних музичких, емоционалних и социјалних вештина и својстава у групи деце из маргинализованих социјалних група.

Закључак

Сматрамо да ће налази омогућити допринос знању о социјално-емоционалном статусу ученика из рањивих група, као и стицању увида у начин на који они опажају своје школовање, перспективе и место музике у њиховом школском и ваншколском деловању. Основна идеја је да се кроз социјалну инклузију допринесе укључењу маргинализованих и рањивих социјалних група у маинстреам токове образовања и друштва.

Кључне речи: програм Музика наде, социјална инклузија, социо-емоционалне вештине, добростање, лонгитудинална студија

Socio-Emotional Skills and Well-Being in the Frame of Social Inclusion Through Music

Blanka Bogunović¹ and Djurdja Papazoglu²

¹Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia
blankabogunovic@fmu.bg.ac.rs

²Music Art Project, Belgrade, Serbia
djurdja@musicartpro.rs

Theoretical background

The paper presents an outline and preliminary results of an ongoing interdisciplinary longitudinal research study. The study follows up on outcomes of the music-pedagogical and socially inclusive program Music of Hope (MAP, Serbia), which is being developed in partnership with the world-renowned El Sistema movement. The theoretical background is based on the concept of social-emotional skills (Einpaal et al., 2024), the PERMA model of well-being in music (Ascenso et al., 2017),

¹ ORCID ID 0000-0002-9235-8389

and the developmental perspective of children's mental health and well-being (Goodman, 1997).

Aims

The research aims to evaluate the contribution of the program *Music of Hope* to the development of students' social-emotional skills and the effects of systematic exposure to active musical experiences on children's health and well-being.

Methods

The sample ($N = 132$) includes students aged 7-14 from diverse social and cultural backgrounds, attending three different primary schools (Roma children and internally displaced children) and/or participating in a children's opera performance project (Roma children and children from Belgrade music schools). Measurement instruments and techniques include teacher assessment questionnaires (SEMS, Well-being, SDQ), semi-structured interviews with teachers and students, and a protocol for observing behavior in music activities. The follow-up study lasts 18 months and includes three phases of data collection. The same procedure will be applied to all four subsamples, with slight variations.

Results

Preliminary results of an ongoing study will be presented. We expect answers to questions about how and in what way musical activities and experiences contribute to the profile of relevant musical, emotional, and social skills and characteristics in a group of children from marginalized social groups.

Conclusion

We believe that the findings will contribute to knowledge about the social-emotional status of students from vulnerable groups, as well as to gain insight into how they perceive their schooling, perspectives, and the role of music in their school and extracurricular activities. The basic idea is to contribute to the inclusion of marginalized and vulnerable social groups in mainstream education and society through social inclusion.

Keywords: program *Music of Hope*, social inclusion, socio-emotional skills, well-being, longitudinal study

*Укључивање осетљивих група у културне и музичке
институције Словеније*

Уршка Кумар¹, Шпела Пучко² и Катарина Хабе³

Музичка академија, Универзитет у Љубљани, Љубљана, Словенија
uk42457@student.uni-lj.si; sp47270@student.uni-lj.si;
katarina.habe@ag.uni-lj.si

Теоретска база

Музика, као универзални језик, има важну улогу у побољшању менталног здравља, добробити и укупног квалитета живота, а истовремено подстиче људску повезаност без обзира на индивидуалне околности. Рањиве групе, тј. оне које су због различитих фактора изложене већем ризику од социјалне искључености и неједнакости, често немају једнак приступ културном садржају. Њихово укључивање у културну и музичку сферу доприноси социјалној интеграцији, оснаживању и равноправном учешћу у друштву, чиме се значајно доприноси одрживом развоју савременог друштва.

Циљеви

Циљ нашег истраживања био је да испитамо како словеначке културне институције укључују маргинализоване групе у своје културне програме везане за музику. Фокус је био на идентификацији постојећих пракси, прилагођавања, изазова и могућности за развој приступачније и одрживије културне понуде.

Метод

Спровели смо полуструктурисане интервјуе са представницима шест институција. Подаци су анализирани тематском анализом како бисмо стекли дубље разумевање кључних тема и образаца у њиховим приступима инклузији.

Резултати

Резултати истраживања потврђују да словеначке културне институције све више препознају важност укључивања маргинализованих група у своје музичке и културне програме. Највећа пажња се

¹ ORCID ID 0009-0006-0325-9757

² ORCID ID 0009-0007-3791-8199

³ ORCID ID 0000-0002-5233-5342

посећује деци, особама са посебним потребама и старијим особама, при чему институције врше како инфраструктурна тако и садржајна прилагођавања ради побољшања приступачности. Неке институције укључују осетљиве појединце и као активне са-ство-раоце културних програма. Сарадња са удружењима, јавним установама и професионалцима који раде са рањивом популацијом показала се као кључни фактор за развој инклузивних пракси. Испитаници су нагласили претежно позитиван пријем инклузивних приступа од стране јавности, што указује да такве иницијативе не само да побољшавају приступ култури већ и обogaћују културно искуство за све учеснике – и рањиве групе и ширу јавност.

Закључак

Ови налази подржавају општи став да је развој приступачне, инклузивне и одрживе музичке и културне понуде од суштинског значаја за будућност културног пејзажа Словеније.

Кључне речи: социјално осетљиве групе, музичке и културне активности, доступност културних садржаја, институције културе, одрживи друштвени развој

The Inclusion of Vulnerable Groups in Slovenia's Cultural and Musical Institutions

Urška Kumar¹, Špela Pučko² and Katarina Habe³

Academy of Music, University of Ljubljana, Ljubljana, Slovenia

uk42457@student.uni-lj.si; sp47270@student.uni-lj.si;

katarina.habe@ag.uni-lj.si

Theoretical background

Music, as a universal language, plays an important role in improving mental health, well-being and overall quality of life, while promoting human connection regardless of individual circumstances. Vulnerable groups, i.e. those who are more at risk of social exclusion and inequality due to various factors, often do not have equal access to cultural content. Their inclusion in the cultural and musical sphere promotes social inte-

¹ ORCID ID 0009-0006-0325-9757

² ORCID ID 0009-0007-3791-8199

³ ORCID ID 0000-0002-5233-5342

gration, empowerment and equal participation in society and thus makes an important contribution to the sustainable development of modern society.

Aims

The aim of our research was to investigate how Slovenian cultural institutions include disadvantaged groups in their music-related cultural programs. The focus was on identifying existing practices, adaptations, challenges and opportunities for developing more accessible and sustainable cultural offerings.

Methods

We conducted semi-structured interviews with representatives from six institutions. The data was analyzed using thematic analysis to gain a deeper understanding of key themes and patterns in their approaches to inclusion.

Results

The research findings confirm that Slovenian cultural institutions are increasingly recognizing the importance of including disadvantaged groups in their music and cultural programming. Most attention is paid to children, people with special needs and older people, with institutions making both infrastructural and content adjustments to improve accessibility. Some institutions also involve vulnerable individuals as active co-creators of cultural programs. Collaboration with associations, public institutions and professionals working with vulnerable population has proven to be a key factor in developing inclusive practices. Respondents have emphasized the overwhelmingly positive reception of inclusive approaches by the public, suggesting that such initiatives not only improve access to culture, but also enrich the cultural experience for all participants — both vulnerable groups and the public.

Conclusion

These findings support the general view that the development of accessible, inclusive and sustainable music and cultural provision is essential for the future of Slovenia's cultural landscape.

Keywords: vulnerable groups, musical and cultural activities, accessibility, cultural institutions, sustainable development

Иновативне музичке методологије рада са децом као модели успешне социјалне инклузије

Ђурђа Папазоглу

Music Art Project – програм „Музика наде”, Београд, Србија
djurdja@musicartpro.rs

Теоретска база

Рад ће представити принципе и вредности „Ел Система” методологије, спровођене у Србији под називом „Музика наде”, у којој је музика алат за достизање социјалних и „меких” вештина неопходних за развој ученичких капацитета за целоживотно учење.

Циљеви

Општи циљ програма „Музика наде је остваривање права на музичко образовање као средства за подстицање креативних, емоционалних и интелектуалних капацитета, потребних за усвајање нових знања. Први специфични циљ је подизање капацитета наставног кадра путем путем акредитованих семинара и повећању обухвата и уписа у систем образовања деце из осетљивих и социјално искључених група (деце ромске националности, деце из сиромашних и недовољно развијених подручја) путем директног рада са децом кроз наставне и ван-наставне активности. Други специфични циљ је пружање активне подршке раном развоју деце, применом инклузивних политика и корективних механизма, кроз повећање броја деце у групном музицирању, и формирање оркестара и хорова који спајају децу из система и децу ван система. Трећи специфични циљ је развијање и примена модела функционалне координације између свих релевантних заинтересованих страна у области музичког образовања на локалном и националном нивоу.

Дојринос исцраживања

Ова методологија има капацитет да у исто време подигне капацитет наставничког и професионалног кадра у сектору музике, ојача трансфер знања са наставника и професионалног кадра на децу и младе, као и да произведе високе ефекте у интеграцији деце из социјално и економски угрожених породица у локалну заједницу, чиме се постиже осетни напредак у њиховој будућој функционалности као грађана.

Импликације

Успешно спровођење методологије може допринети смањењу социјалних неједнакости, повећању приступа музичком образовању и развоју друштвено одговорних грађана. Партнерство са локалним самоуправама и надлежним министарствима омогућава да се ове промене институционализују и прошире на националном нивоу, чиме се ствара основа за одржив развој едукативних и социјалних политика заснованих на принципима ове методологије. Укратко, импликације су широке и вишеслојне: од унапређења образовног система, преко социјалне инклузије, до друштвеног развоја и јачања улоге цивилног друштва, чиме се остварују циљеви не само образовне реформе већ и друштвеног напретка у целини.

Кључне речи: програм „Музика наде”, социјална инклузија, Ел Система, агенсност, заједница

Innovative Musical Methodologies for Working with Children as Models of Successful Social Inclusion

Ђурђа Папазоглу

Music Art Project – “Music of Hope” Program, Belgrade, Serbia
djurdja@musicartpro.rs

Theoretical Background

This paper will present the principles and values of the “El Sistema” methodology, implemented in Serbia under the name “Music of Hope.” In this approach, music serves as a tool for achieving social and “soft” skills necessary for developing students’ capacities for lifelong learning.

Aims

The general aim of the “Music of Hope” program is to realize the right to musical education as a means to stimulate creative, emotional, and intellectual capacities required for acquiring new knowledge. Specific aim 1 is to enhance the capacities of teaching staff through accredited seminars and increase the participation and enrollment of children from vulnerable and socially marginalized groups (such as children of Roma ethnicity, children from impoverished and underdeveloped areas) by working directly with children through both instructional and extracur-

ricular activities. Specific aim 2 is to provide active support for early childhood development by applying inclusive policies and corrective mechanisms, through increasing the number of children involved in group music-making, and by establishing orchestras and choirs that include both children from the formal education system and those outside it. Specific aim 3 is to develop and implement models of functional coordination among all relevant stakeholders in the field of music education at local and national levels.

Contribution

This methodology has the capacity to simultaneously enhance the skills of music educators and professionals, strengthen knowledge transfer from teachers and professionals to children and youth, and produce significant effects in integrating children from socially and economically disadvantaged families into the local community. This, in turn, results in noticeable progress in their future functioning as active citizens.

Implications

Successful implementation of this methodology can contribute to reducing social inequalities, increasing access to musical education, and fostering socially responsible citizens. Partnerships with local governments and relevant ministries facilitate institutionalizing these changes and expanding them at the national level. This lays the foundation for sustainable development of educational and social policies based on the principles of this methodology. In summary, the implications are broad and multi-layered: from improving the education system and promoting social inclusion to advancing social development and strengthening the role of civil society. These outcomes support not only educational reform but also overall societal progress.

Keywords: „Music of Hope” Program, social inclusion, El Sistema, agency, community

**ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ У
ОКВИРУ ПРОЦЕСА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА**

**PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL
FACTORS IN MUSIC TEACHING**

Реформа програма предмета Музичка култура у основним школама и гимназијама заснована на образовним исходима

Александра Станковић¹

Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, Србија
triolica@gmail.com

Теоретска база

Најновија реформа програма предмета Музичка култура у основним школама и гимназијама представља један од кључних изазова савременог образовања, усмерен ка унапређењу квалитета и релевантности музичког образовања у складу са савременим друштвеним и технолошким променама. Реформа усмерена на исходе постигнућа представља одговор на савремене захтеве националних и међународних курикулума, у циљу оснаживања уметничке, културне и личне димензије развоја ученика. Анализа досадашњег стања у Србији открива прелазак са традиционалног модела, оријентисаног на пасивно усвајање знања, ка моделима заснованим на исходима који промовишу активно учешће, креативност и критичко мишљење.

Циљеви

Истражити процес реформе кроз имплементацију јасно дефинисаних исхода учења који произлазе из образовних стандарда и који служе као водич за планирање, реализацију и евалуацију наставног процеса; анализирати актуелне наставне планове, програме и званичне документе образовне политике, у комбинацији са емпијским подацима прикупљеним од наставника и ученика, ради сагледавања предности и препрека у примени реформских мера.

Метод

Метода анализе садржаја указује на: 1) значај образовних исхода у прецизирању очекиваних знања, вештина и компетенција – музичких, креативних, естетских и критичких које ученици треба да развију, као и у усмеравању наставника ка иновативним и интерактивним методама рада; 2) потребу за континуираном стручном подршком наставницима, као и на важност прилагођавања наставних садржаја савременим музичким трендовима и дигиталним технологијама које могу повећати ангажованост и мотивацију ученика; 3) важност увођења учесталијих извођачких активности

¹ ORCID ID 0009-0003-6749-6055

(нпр. хор, ансамбл, соло-свирање) и стваралачких задатака, уз јасно дефинисане исходе као што су развој музикалности, разумевање музичке терминологије и културне свести, наглашавају вредности инклузије и локалног музичког наслеђа.

Резултати

Резултати рада потврђују да реформа заснована на јасним исходима учења омогућава ефикасније праћење и вредновање напретка ученика, подстиче развој креативности и критичког мишљења, те доприноси јачању културне свести младих.

Закључак

Закључци наглашавају да је континуирана евалуација и унапређење образовних стандарда неопходна за очување значаја предмета Музичка култура у образовном систему и за његову прилагодбу потребама савременог друштва.

Кључне речи: музичка култура, реформа, образовни исходи, основна школа, гимназија

Reform of Music Education Programs in Primary Schools and Gymnasiums Based on Educational Outcomes

Aleksandra Stanković¹

Institute for Improvement of Education, Belgrade, Serbia
triolica@gmail.com

Theoretical background

The latest reform of the Music Culture curriculum in primary schools and gymnasiums represents one of the key challenges of contemporary education. It aims to improve the quality and relevance of music education in line with contemporary social and technological changes. The reform focused on achievement outcomes is a response to contemporary requirements of national and international curricula, with the aim of strengthening the artistic, cultural and personal dimensions of student development. An analysis of the current situation in Serbia reveals a shift from the traditional model, oriented towards passive knowledge acquisition, to outcome-based models that promote active participation, creativity and critical thinking.

¹ ORCID ID 0009-0003-6749-6055

Aims

To explore the reform process through the implementation of clearly defined learning outcomes that arise from educational standards and serve as a guide for planning, implementation and evaluation of the teaching process; to analyse current curricula, programs and official educational policy documents, combined with empirical data collected from teachers and students, with aim of understanding advantages and obstacles in the implementation of reform measures.

Methods

Data analysis shows: 1) the importance of educational outcomes in specifying the expected knowledge, skills and competencies – musical, creative, aesthetic and critical that students should develop, as well as in guiding teachers towards innovative and interactive working methods; 2) the need for continuous professional support for teachers, as well as the importance of adapting teaching content to contemporary musical trends and digital technologies that can increase student engagement and motivation; 3) the value of including frequent performance activities (e.g. choir, ensemble, solo playing) and creative tasks, with clearly defined outcomes such as the development of musicality, understanding of musical terminology and cultural awareness, emphasizing the values of inclusion and local musical heritage.

Results

The results of the work confirm that a reform based on clear learning outcomes allows for more efficient monitoring and evaluation of student progress, encourages the development of creativity and critical thinking, and contributes to strengthening the cultural awareness of young people.

Conclusion

The conclusions emphasize that continuous evaluation and improvement of educational standards is necessary to preserve the importance of the subject of Music Culture in the educational system and for its adaptation to the needs of modern society.

Keywords: musical culture, reform, educational outcomes, elementary school, high school

Поверење као педагошка вредност: промишљање о музичком образовању за одрживу будућност

Анка Симион¹

Факултет за психологију и образовне науке, Универзитет Бабеш-Бољај,
Клуж-Напока, Румунија
anca.simion@ubbcluj.ro

Теоретска база

Одрживост у музичком образовању није само питање дизајна курикулума или дигиталне интеграције, већ и неговања трајних вредности које подржавају смислено, инклузивно и отпорно учење. Међу тим вредностима, поверење – у наставника, у процес, у садржај и у себе – појављује се као критична, али недовољно теоријски обрађена компонента. Док теоретичари образовања све више признају улогу поверења у ширим педагошким контекстима, његова специфична функција у музичком образовању остаје недовољно истражена.

Циљеви

Ово теоријско истраживање има за циљ да истражи концепт поверења као педагошке и етичке основе у музичком образовању. Циљ је испитати како се поверење пресеца са наставом заснованом на вредностима, инклузијом, мотивацијом ученика и идентитетом наставника у оквиру одрживог образовања.

Дојринос истраживања

Рад развија концептуални модел „музичке педагогије прожете поверењем”, синтетишући перспективе из образовне филозофије, психологије учења музике и теорије одрживости. Позиционира поверење као релациони и структурни елемент у музичком образовању, неопходан за неговање дугорочног ангажовања и емоционалне сигурности у учioniци. Повезивањем поверења са динамиком односа наставник-ученик, рефлексивним праксама и вредностима курикулума, модел нуди нову перспективу за анализу и унапређење педагошких стратегија у општем музичком образовању и шире.

¹ ORCID ID 0000-0002-7487-5710

Импликације

Препознавање поверења као темељног елемента може преобликовати начин на који припремамо будуће музичке едукаторе и како дизајнирамо окружења за учење која су инклузивна, културно осетљива и развојно одговорна. Уграђивање поверења у оквире музичког образовања може допринети ширим циљевима одрживог развоја у образовању промовисањем емоционалне отпорности, аутономије ученика и професионалног благостања међу наставницима. Рад позива на дубљу интеграцију етичких и емоционалних димензија у дискурс о образовању наставника музике и политици.

Кључне речи: педагогија заснована на вредностима, образовна одрживост, модели одрживе наставе

Trust as a Pedagogical Value: Rethinking Music Education for a Sustainable Future

Anca Simion¹

Faculty of Psychology and Educational Sciences, Babeş-Bolyai University,
Cluj-Napoca, Romania
anca.simion@ubbcluj.ro

Theoretical background

Sustainability in music education is not only a matter of curriculum design or digital integration but also of fostering enduring values that support meaningful, inclusive, and resilient learning. Among these values, trust—in the teacher, in the process, in content, and in oneself—emerges as a critical yet under-theorized component. While educational theorists increasingly acknowledge the role of trust in broader pedagogical contexts, its specific function in music education remains insufficiently explored.

Aims

This theoretical research seeks to investigate the concept of trust as a pedagogical and ethical foundation in music education. The aim is to examine how trust intersects with values-based teaching, inclusion, stu-

¹ ORCID ID 0000-0002-7487-5710

dent motivation, and teacher identity within the framework of sustainable education.

Contribution

The paper develops a conceptual model of “trust-infused music pedagogy,” synthesizing perspectives from educational philosophy, psychology of music learning, and sustainability theory. It positions trust as both a relational and structural element in music education, essential for cultivating long-term engagement and emotional safety in the classroom. By linking trust to teacher-student dynamics, reflective practices, and curriculum values, the model offers a new lens for analyzing and enhancing pedagogical strategies in general music education and beyond.

Implications

Recognizing trust as a foundational element can reshape how we prepare future music educators and how we design learning environments that are inclusive, culturally sensitive, and developmentally responsive. Embedding trust into music education frameworks can contribute to broader goals of sustainable development in education by promoting emotional resilience, learner autonomy, and professional well-being among teachers. The paper calls for deeper integration of ethical and emotional dimensions into music teacher education and policy discourse.

Keywords: values-based pedagogy, educational sustainability, sustainable teaching models

Могућности и примене стратегија саморегулисаног учења у настави солфеђа

Сандра Дабих¹

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
sedlars@yahoo.com

Теоретска база

У оквире савремене музичке педагогије све више се интегришу иновативни приступи учењу који прате потребе модерног друштва, модерних образовних система и технолошког напретка. Саморегулисано учење, као један од кључних модела који подстиче активно управљање учењем, рефлексију и самосталност ученика/студената, омогућавајући развој когнитивних и метакогнитивних способности, могао би значајно допринети ефикасности музичког образовног процеса (Hallam, 1997, 2001; McPherson & Renwick, 2001, 2011; Bogunović & Vujović, 2012). Овај рад даје приказ значајних теоријских поставки саморегулисаног учења (Zimmerman, 2001, 2002; Schunk & Zimmerman, 2008), његове примене у музичком образовању (Hallam, 2001, 2006; Kruse-Weber & Sari, 2019) и истражује могућности примене саморегулисаног учења у настави солфеђа. Приказом теоријске основе, когнитивних стратегија, мотивационих фактора и утицаја овог облика учења на развој музичких способности и вештина, сагледава се допринос овог облика учења музичком образовању ученика и студената.

Циљеви

Циљ овог рада је да сагледа принципе саморегулисаног учења и њихову примену у настави солфеђа, као и да истражи могућности које доприносе развоју самосталног учења солфеђа. У раду се представљају и потенцијални ефекти примене овог модела, укључујући повећање мотивације и унапређење извођачких способности ученика и студената.

Допринос истраживања

Овај рад доприноси сагледавању и разумевању савремених педагошких метода у системском музичком образовању, пружајући на-

¹ ORCID ID 0009-0001-0503-4096

ставницима и студентима смернице за унапређење процеса учења/ вежбања кроз саморегулисано учење. Такође, служи као основа за будућа истраживања која могу даље развити теоријски и практични оквир овог приступа.

Импликације

Примена саморегулисаног учења у настави солфеђа може имати дугорочне позитивне ефекте на музичко образовање, укључујући већу самосталност ученика у процесу вежбања, побољшану интерпретацију музичких елемената и развој критичког мишљења при извођењу.

Кључне речи: саморегулисано учење, настава солфеђа, учење музике, мотивација, извођење музике

Possibilities for the Implementation of Self-regulated Learning Strategies in Solfeggio Teaching

Sandra Dabić¹

Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia
sedlars@yahoo.com

Theoretical background

The innovative approaches to learning that follow the needs of modern society, modern educational systems and technological progress are increasingly integrated within the framework of contemporary music pedagogy. The self-regulated learning, as one of the key models that encourages active learning management, reflection and independence of students, enabling the development of cognitive and metacognitive abilities, could significantly contribute to the efficiency of the music education process (Hallam, 1997, 2001; McPherson, & Renwick, 2001, 2011; Bogunović & Vujović, 2012). This paper provides an overview of the principal theoretical foundations of the self-regulated learning (Zimmerman, 2001, 2002; Schunk & Zimmerman, 2008), its implementation within music education (Hallam, 2001, 2006; Kruse-Weber, & Sari, 2019) and explores the potential of applying self-regulated learning strategies to solfeggio teaching. By examining the theoretical constructs,

¹ ORCID ID 0009-0001-0503-4096

cognitive strategies, motivational factors, and the impact of this learning model on the development of musical abilities and skills, the value of self-regulated learning in improving music education for pupils and students becomes evident.

Aims

The aim of this paper is to examine the principles of the self-regulated learning and its implementation in solfeggio teaching, as well as to explore the possibilities that support the development of independent learning in the field of solfeggio. It further aims to present the potential outcomes of adopting this model, including enhanced motivation and improved performance capabilities among pupils and students.

Contribution

This study contributes to the development of pedagogical practices in systemic music education by offering educators and learners guidelines for enhancing practice and learning through self-regulated techniques. Furthermore, it lays the groundwork for future research aimed at expanding both the theoretical and practical scope of this approach.

Implications

The implementation of self-regulated self-regulated learning into solfeggio teaching may yield long-term benefits in music education, including heightened learner autonomy during practice, deeper interpretative engagement with musical elements, and strengthened critical thinking during performance.

Keywords: self-regulated learning, solfeggio teaching, music learning, motivation, music performance

Педагошке стратегије за мотивацију студентата током рада на музичком диктату у настави солфеђа

Александра Бранковић¹

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
anja.brankovic@gmail.com

Теоретска база

Групна настава је одувек представљала специфичан изазов за наставнике, нарочито у контексту прилагођавања наставних метода индивидуалним способностима сваког ученика, њиховом претходном образовном искуству, интересовањима и развојним амбицијама током музичког школовања. У савременом дигиталном добу, чини се да је ниво мотивације за учење значајно опао, што се може довести у везу са убрзаним протоком и доступношћу великог броја информација. Рад на музичком диктату је посебно изазовно поље на настави солфеђа на универзитетском нивоу, услед неједнаке заступљености рада у овој области током нижег музичког школовања, те самим тим неједнаког степена знања студената. Стога је на универзитетском нивоу на настави солфеђа која је по правилу групна, велики изазов заинтересовати и активирати сваког студента за адекватан рад на овој музичкој области.

Циљеви

Опште је познато да „један од циљева истраживача у образовању јесте да пронађу што ефикасније стратегије како би мотивисали ученике за учење и побољшали ефекте учења” (Бојовић М. И., 2017:2). Циљ рада је приказати различите поступке који се могу применити у настави солфеђа а који утичу на специфичну организацију наставног процеса, те доприносе мотивацији студената током рада на музичком диктату у оквиру високошколског музичког образовања.

Допринос истраживања

Рад се ослања на искуство из наставне праксе и укључује представљање и анализу конкретних примера метода које потенцијално могу допринети већој мотивацији студената те њиховом активирању у раду на области музичког диктата.

¹ ORCID ID 0000- 0002-0881-6755

Импликације

Потреба за унапређењем наставне праксе са аспекта рада на музичком диктату и трагањем модела који ће бити свеобухватан, ефикасан и одржив у савременом универзитетском музичком образовању.

Кључне речи: музички диктат, мотивација, солфеђо, педагошке стратегије, високо образовање

Pedagogical Strategies for Motivating Students During Work on Musical Dictation in Solfeggio Teaching

Aleksandra Branković¹

Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia
anja.brankovic@gmail.com

Theoretical background

Group teaching has always posed a specific challenge for teachers, especially in the context of adapting teaching methods to the individual abilities of each student, their previous educational experience, interests and developmental ambitions during music education. In the modern digital age, it seems that the level of motivation for learning has significantly decreased, which can be attributed to the accelerated flow and availability of a large amount of information. Musical dictation work is a particularly challenging field in solfeggio teaching at the university level, due to the uneven representation of work in this area during lower music education, and therefore the uneven level of knowledge of students. Therefore, at the university level, in solfeggio teaching, which is usually group-based, it is a great challenge to interest and activate each student for adequate work in this musical field.

Aims

It is generally known that “one of the goals of researchers in education is to find the most effective strategies to motivate students to learn and improve learning effects” (Bojović M. I., 2017:2). The aim of the paper is to present various procedures that can be applied in solfeggio teaching, which influence the specific organization of the teaching process,

¹ ORCID ID 0000- 0002-0881-6755

and contribute to the motivation of students during work on musical dictation within the framework of higher education music education.

Contribution

The paper relies on experience from teaching practice and includes the presentation and analysis of specific examples of methods that can potentially contribute to greater motivation of students and their activation in work in the field of musical dictation.

Implications

The need to improve teaching practice from the aspect of working on musical dictation and searching for a model that will be comprehensive, effective and sustainable in contemporary university music education.

Keywords: musical dictation, motivation, solfeggio, pedagogical strategies, higher education

**ДОБРОБИТИ РАНОГ ФОРМАЛНОГ И
НЕФОРМАЛНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА**

**BENEFITS OF EARLY FORMAL AND NON-
FORMAL MUSIC EDUCATION**

На ирају музичкої образовања – истѳоријски конѳекст музичкої забавишѳа

Јелена Дубљевић¹ и Љиљана Војкић²

¹Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду,
Србија

jdbljevic@yahoo.com

²Академија техничко-васпитачких струковних студија – Одсек Пирот,
Србија

ljdbljevic@yahoo.com

Теоретска база

Идеја о припремној музичкој настави, која се донекле може довести у везу са зачетком музичког забавишѳа, односи се на увођење почетничког одсека 1908. године у Српској музичкој школи у Београду. У истој установи, 1923. године формиран је једногодишњи курс, у оквиру приправног одсека, под називом Основи музичке уметности који су похађали ученици млађи од четрнаест година (*Правила субвенционирание музичке школе у Београду*, 1923). Наставни предмет Дечје солфеђо за ученике до десет година старости уведен је 1935. године у *Наставни план Музичке школе „Сѳанковић”* у Београду. Замисао о формирању музичког забавишѳа поново је оживео Миодраг Васиљевић 1946. године предлогом о формирању једногодишњег Дечјег певачког течаја, који на жалост није реализован. Успостављање музичког забавишѳа и његов континуирани развој може се пратити кроз садржаје наставних планова и програма за нижу/основну музичку школу (1949, 1964, 1977, 1994, 2010, 2019). Нарочити допринос дала је Зорислава Васиљевић која је у уѳбеничкој литератури за методику наставе солфеђа писала о музичком забавишѳу и објавила *Музички дуквар*. Ова тема била је и предмет интересовања савремених музичких педагога чији су радови објављени у зборницима научних радова.

Циљеви

Истражити историјски контекст развоја музичког забавишѳа у Србији.

¹ ORCID ID 0000-0001-8726-1251

² ORCID ID 0009-0006-8894-6715

Дојринос истраживања

О музичком забавишту у историјском контексту у Србији до сада није писано. С тим у вези, комбинацијом различитих извора биће извршена систематизација историјских података и дата интегрална слика развоја овог предмета у временском периоду од скоро стотину и двадесет година.

Импликације

Подстицање даљег развоја и унапређење наставног садржаја у оквиру наставног предмета музичко забавиште на темељу дугогодишње традиције са циљем успостављања историјског континуума.

Кључне речи: српска музичка педагогија, музичко забавиште, наставни планови и програми, музички буквар

On the Threshold of Music Education – The Historical Context of the Music Kindergarten

Jelena Dubljevic¹ and Ljiljana Vojkic²

¹Faculty of Music, University of Arts, Belgrade, Serbia
jdubljevic@yahoo.com

²The Academy of Applied Technical and Preschool Studies, Nis,
Department in Pirot, Serbia
ljubljevic@yahoo.com

Theoretical background

The concept of preparatory music education, which can to some extent be associated with the inception of music kindergarten, dates back to the establishment of a beginner's department in 1908 at the Serbian Music School in Belgrade. Within the same institution, in 1923, a one-year course was introduced as part of the preparatory program under the title *Fundamentals of Music Art*, intended for students under the age of fourteen (*Regulations of the Subsidized Music School in Belgrade*, 1923). The subject *Children's Solfeggio* for pupils up to ten years of age was incorporated into the curriculum of the "Stanković" Music School in Belgrade

¹ ORCID ID 0000-0001-8726-1251

² ORCID ID 0009-0006-8894-6715

in 1935. The idea of establishing a music kindergarten was revitalized in 1946 by Miodrag Vasiljević through his proposal for a one-year *Children's Singing Course*, which, unfortunately, was never implemented. The institutionalization and ongoing development of music kindergarten programs can be traced through the content of curricula and syllabi for elementary music schools across various years (1949, 1964, 1977, 1994, 2010, 2019). A significant contribution was made by Zorislava Vasiljević, who discussed music kindergarten in her textbook literature on the methodology of solfeggio teaching and published *The Music Primer*. This topic has also been of interest to contemporary music educators, whose research has been published in various academic papers/publications.

Aims

To explore the historical context of the development of music kindergarten education in Serbia.

Contribution

To date, there has been no scholarly research specifically addressing the historical context of music kindergarten education in Serbia. Accordingly, this study will undertake a systematic compilation of historical data from diverse sources, offering a comprehensive overview of the evolution of this educational domain over a period spanning nearly 120 years.

Implications

This research aims to encourage further development and enhancement of the core curriculum for the subject *music kindergarten*, grounded in a long-standing tradition and with the goal of establishing a historical continuum.

Keywords: Serbian music pedagogy, music kindergarten, curricula and syllabi, music primer

Педагошки аспекти рада на мјузиклу са децим узрастом

Дуња Деурић Карталовић

Академија уметности, Нови Сад, Србија
dunjadeuric@gmail.com

Теоретска база

Посматрајући мјузикл као форму која подразумева велики број вештина, јасно је да су за његову реализацију потребне и широке компетенције. Оне највидљивије су из области сценског покрета, глуме и вокалне технике.

Циљеви

Ако се фокусирамо на рад на мјузиклу са децим узрастом, заједнички садржалац свих поменутих вештина управо је педагошки рад. Академија забаве и уметности О&М пример је удружења које више од деценије ради на реализацији ове сценске уметности, са нагласком на педагошко-васпитним аспектима. Циљ је приказати значај педагошких компетенција за коначну сценску поставку.

Допринос истраживања

Иако део неформалног образовања (и због тога носи са собом низ изазова), овакав приступ дели једнака начела са формалним васпитно-образовним институцијама. Инкорпорирање принципијелности педагошких закона на рад са „секцијом” јасно расветљава садашња искуства и отвара могућности за даље развијање.

Импликације

Коначно педагошко исходиште је да свако дете стане на сцену.

Кључне речи: мјузикл, педагогија, извођаштво

Pedagogical Aspects of Working on a Musical with Children

Dunja Deurić Kartalović

Academy of Arts, Novi Sad, Serbia

dunjadeuric@gmail.com

Theoretical background

When considering what is required for the realization of a musical, which encompasses numerous skills, clearly there must exist a wide range of various competencies. Skills that stand out are in the fields of scenic movement, acting, and vocal technique.

Aims

If we solely focus on working with children to perform in a musical, the common denominator of all the mentioned skills is pedagogical. The Academy of Entertainment and Arts O&M is an association that is an example of working on this performance art, with emphasis on the pedagogical and educational aspects. The goal is to present the importance of pedagogical competencies in the final processes of scene-forming.

Contribution

Although part of informal education (which carries its own set of challenges), this approach holds the same principles as formal educational and learning institutions. When including pedagogical principles in working with a “section,” clearly bring into focus current experiences and open possibilities of further development.

Implications

The final pedagogical outcome is—every child will perform on stage.

Keywords: musical, pedagogy, performance

*Окситоцин и кортизол код деце као
одговор на ируйно њевање*

**Милена Петровић¹, Сандра Пекић^{2,3}, Иван Солдатовић⁴ и
Сара Савовић^{1*}**

¹Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
pera.magare@gmail.com; saraphd4@gmail.com

²Медицински факултет, Универзитет у Београду, Србија

³Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма,
Универзитетски клинички центар Србије, Београд, Србија
sanendo1@gmail.com

⁴Институт за медицинску статистику и информатику, Београд, Србија
soldatovic.ivan@gmail.com

Теоретска база

Анксиозност, стрес, социјална изолација и проблеми менталног здравља – посебно након пандемије COVID-19 – као и поремећаји из аутистичног спектра, све су чешћи међу децом и адолесцентима. Низ интервенција, укључујући фармаколошке третмане, психотерапију и нефармаколошке приступе попут музике, плеса, а нарочито хорског певања, често се користе за ублажавање стреса, анксиозности и депресије, као и за подстицање емпатије, сарадње, алтруизма и просоцијалног понашања (Beck, 2000; Fancourt, 2016; Fancourt & Perkins, 2018; Sheppard & Broughton, 2020; Perry, 2024). Све је више доказа о томе да хорско певање може смањити ниво кортизола, примарног хормона стреса (Fancourt, 2014) и утицати на окситоцин, хипоталамусни неуропептид са антистресним и анксиолитичким својствима (Clift, 2008). Међутим, студије које истражују утицај хорског певања на ниво окситоцина код одраслих дале су недоследне резултате, а углавном недостају оне које се баве децом и адолесцентима.

Циљеви

Испитати утицај хорског певања на ниво кортизола и окситоцина у плувачки код деце у ситуацији у којој је низак ниво стреса (пре и

¹ ORCID ID 0000-0002-7652-4690

² ORCID ID 0000-0002-6793-5527

⁴ ORCID ID 0000-0003-4893-1683

^{1*} ORCID ID 0000-0002-4843-6159

после хорске пробе) и у стресној ситуацији (концерт).

Метод

Деца (N=24) узраста од 8 до 14 година (просечна старост 10.8 ± 1.6 година; 22 девојчице, 2 дечака) дала су узорке пљувачке пре и после хорске пробе и после концерта ради мерења нивоа окситоцина и кортизола.

Резултати

Окситоцин је значајно опао након пробе ($-14,5\%$), док је кортизол благо порастао ($+15,3\%$, није значајно). Окситоцин је након концерта остао нижи од почетног нивоа (није значајно), док је кортизол значајно опао у односу на период после пробе. Код старије деце се ниво окситоцина смањио након пробе (негативна корелација са годинама), а промене кортизола су расле са годинама од пробе до концерта.

Закључак

Хорско певање мења ниво окситоцина и кортизола, што последично утиче на смањење стреса и повећање ефективне социјалне интеракције. Значајни пад окситоцина код старије деце и промене кортизола повезане са узрастом указују на развојне разлике. Групно певање представља ефикасну и јефтину активност која доприноси емоционалном, социјалном и менталном благостању деце. Потребна су даља истраживања великих размера како би њихови резултати потврдили да је хорско певање значајна област деловања јавног здравља.

Кључне речи: музика, хорско певање, окситоцин, кортизол, деца

Oxytocin and Cortisol in Children in Response to Group Singing

**Milena Petrović¹, Sandra Pekić^{2,3}, Ivan Soldatović⁴ and
Sara Savović^{1*}**

¹Faculty of Music, University of Arts, Belgrade, Serbia
pepa.magare@gmail.com; saraphd4@gmail.com

²Faculty of Medicine, University of Belgrade, Serbia

³Clinic for Endocrinology, Diabetes and Diseases of Metabolism, University
Clinical Center of Serbia, Belgrade, Serbia
sanendo1@gmail.com

⁴Institute of Medical Statistics and Informatics, Belgrade, Serbia
soldatovic.ivan@gmail.com

Theoretical background

Anxiety, stress, social isolation, and mental health issues – particularly following the COVID-19 pandemic – as well as autism spectrum disorders, have increased sharply among children and adolescents. A range of interventions, including pharmacological treatments, psychotherapy, and non-pharmacological approaches such as music, dance and especially choir singing, are commonly employed to alleviate stress, anxiety, and depression, and to promote empathy, cooperation, altruism, and prosocial behaviors (Beck, 2000; Fancourt, 2016; Fancourt & Perkins, 2018; Sheppard & Broughton, 2020; Perry, 2024). Growing evidence suggests that choir singing can reduce cortisol, a key biomarker of stress (Fancourt, 2014) and influence oxytocin, a hypothalamic neuropeptide with anti-stress and anxiolytic properties (Clift, 2008). However, studies investigating the effect of choir singing on oxytocin levels have yielded inconsistent results in adults and are largely lacking in children and adolescents.

Aims

To examine how choir singing affects salivary cortisol and oxytocin in children during low-stress (rehearsal) and high-stress (concert) settings.

¹ ORCID ID 0000-0002-7652-4690

² ORCID ID 0000-0002-6793-5527

^{1*} ORCID ID 0000-0002-4843-6159

Methods

Twenty-four children (mean age 10.8 ± 1.6 years; 22 F, 2 M) provided saliva samples before and after rehearsal and post-concert to measure oxytocin and cortisol.

Results

After rehearsal oxytocin dropped significantly (-14.5%), while cortisol rose modestly ($+15.3\%$, not significant). Post-concert oxytocin stayed lower than baseline (not significant), while cortisol decreased significantly versus post-rehearsal. Older children showed greater oxytocin decreases post-rehearsal (negative age correlation), and cortisol changes from rehearsal to concert rose with age.

Conclusions

Choir singing modulates oxytocin and cortisol, suggesting reduced stress and dynamic social-bonding effects. The sharper oxytocin drops in older children and age-linked cortisol shifts point to developmental differences. Group singing offers a promising, low-cost intervention for children's emotional, social, and stress-related well-being. Further large-scale research is needed, but these results support choir singing as a meaningful public-health tool.

Keywords: music, choir singing, oxytocin, cortisol, children

**КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ И
ПЕДАГОШКА ВРЕДНОСТ ПЕСМЕ И ПЕВАЊА**

**CULTURAL-HISTORICAL CONTEXT AND
PEDAGOGICAL VALUE OF SONGS AND SINGING**

Песма нас је одржала

Вера Миланковић

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
vera.milankovic@gmail.com

Теоретска база

Песма и певање доказ су постојања, опстајања и трајања. Међутим, најдужу српску традицију – песму и певање – угрожавају с једне стране тржиште и медији, а са друге недовољна свест о њеном значају. Од силне жеље за савршенством губи се непосредност, а добра која нису на тржишту сматрају се теретом. Осећамо се и даље покорени заводљивостима дигиталне технологије, иако је прошло доста времена од пролећа 2020. године када смо живели готово искључиво путем посредника – рачунара. Над слухом, који ослобађа, и додиром, који је готово сасвим занемарено чуло (иако се зна да су деца рођена са способношћу да „чују” прстима, видети Bjerkvol, 2005) одавно доминира вид који упозорава (Zuckerkandl, 1975). Даље, Сакс нам саопштава да је Кортијев орган, иако добро заштићен од случајних повреда (смештен дубоко у глави и затворен у чврсту и тврду кост), потпуно незаштићен од буке (Sacks, 2007).

Циљеви

Скретање пажње на садашње (не)одрживо стање које угрожава сваку педагогију музике.

Допринос истраживања

Предлог како превазићи савремене препреке.

Импликације

Покушај неговања будућих генерација музичких педагога који ће имати развијену осетљивост на звук и слушање као предуслов основном виду комуникације – певању.

Кључне речи: песма, певање, образовање

The Song¹ Was Our Salvation

Vera Milanković

Faculty of Music, University of Arts, Belgrade, Serbia

vera.milankovic@gmail.com

Theoretical background

Poem/song and singing have been a living proof of Serbian existence, survival and lasting. However, the oldest Serbian tradition – poem/song and singing – has been jeopardized by, on one hand, market and media, and on the other by poor awareness of its importance. In longing for perfection spontaneity has been mislaid. Goods which have no market value are regarded as a burden. We are still submissive to seductive digital technology, although the 2020 when we were living almost exclusively through a mediator – the computer, passed five years ago. For quite some time, the sense of hearing, that can be liberating, and touch, that had become neglected sense (even though there are children born with the ability to “hear” through fingers, see Bjerkvol, 2005) have been dominated by vision that provides warnings (Zuckermandl, 1975). Then, Sacks was telling us that the organ of Corti, though it lies deep within the head for protection, is still vulnerable to loud noises (Sacks, 2007).

Aims

Drawing attention to the current (un)sustainable state that jeopardizes music education.

Contribution

A proposal on how to overcome contemporary obstacles.

Implications

An attempt to nurture future generations of music educators with a developed sound and listening sensitivity as a prerequisite for singing as a powerful form of communication.

Keywords: song, singing, education

¹ In Serbian language song is a term which means both for poem and song.

Певање и њесма као основни ѡринциј(и) музичке педагоѡије

Драган Ашковић¹

Православни богословски факултет, Универзитет у Београду, Србија
daskovic@bfspc.bg.ac.rs

Теоретска база

Најстарији начин испољавања музичког доживљаја јесте певање, док је песма његов основни облик. Будући да су игра као плесни корак и свирање везани за певање несумњиво је да су музички догађај и доживљај неодвојиви од сећања, обраћања, али и ишчекивања што представља основу музичке педагогије.

Циљеви

На основу анализе карактеристика најстаријих врста песама утврдити њихову повезаност са одговарајућим животним искуствима (профаним и сакралним), и идентификовати њихов начин преношења као основни смисао музичке педагогије.

Дојринос истраживања

Указивањем на везу музичког искуства и одговарајућег именовања песама утврдити на основу чега је одговарајућа музичка традиција стварана, унапређивана и преношена.

Импликације

Проверена искуства у музичкој педагогији надграђивати селективном применом могућностима савремене дигиталне технологије и тиме доприносити њеној даљој одрживости.

Кључне речи: певање, песма, химна, музичка педагогија, стваралаштво

¹ ORCID ID 0009-0001-3160-0135

Singing and Song as Elementary Principle of Music Pedagogy

Dragan Ašković¹

Faculty of Orthodox Theology, University of Belgrade, Serbia

daskovic@bfspc.bg.ac.rs

Theoretical background

The original way of expressing musical event is to sing, while song is its elementary form. Since the dance as dance step and playing music are related to singing, it is undoubtedly that musical event and experience are inseparable from remembrance, addressing i.e. speaking, together with the feeling of expectation, which are basic for Music Pedagogy.

Aims

While analysing songs, several key characteristics can be examined of the earliest type of songs. It is crucial to determine their connection with adequate life experience (profane as well as sacral) and to identify how songs can be passed down through various methods as fundamental purpose of Music Pedagogy.

Contribution

Indicating a state of being linked can be establishing connection between musical experience and adequate classification of songs. Due to, can be necessary to determine how certain musical tradition have been created, improved and also passed down through generations, specific culture or community.

Implications

Proven experiences in Music Pedagogy can be improved by selective applying of possibilities within contemporary digital technology and contribute to its further sustainability.

Keywords: singing, song, hymn, music pedagogy, creativity

¹ ORCID ID 0009-0001-3160-0135

**МЕТОДИЧКИ ПОСТУПЦИ У
НАСТАВИ СОЛФЕЂА**

**METHODOLOGICAL APPROACHES IN
SOLFEGGIO TEACHING**

Синергија методичке теорије и праксе: практична методика наставе солфеђа у основној музичкој школи

Драгана Тодоровић¹ и Снежана Радојевић²

¹Факултет музичке уметности,
Универзитет уметности у Београду, Србија
dragana.todorovic@fmu.bg.ac.rs

²Музичка школа „Мокрањац” у Београду, Србија
snezanaradojevic@mokranjacbg.rs

Теоретска база

У раду се промовише значај повезивања методичке теорије и праксе на примеру дугогодишње сарадње Факултета музичке уметности/Катедре за солфеђо и музичку педагогију и Музичке школе „Мокрањац” у Београду, а кроз реализацију наставног предмета Практична методика наставе солфеђа. Концепција курикулума, која се огледа у комбинацији предавања, хоспитовања и практичне наставе – извођењу часова, омогућава студентима стицање компетенција за ефективно преношење теоријског знања у наставну праксу.

Циљеви

Примарни циљ истраживања је осветљавање суодноса методичке теорије – методике наставе солфеђа и реалних педагошких ситуација у пракси наставе солфеђа у оквиру основног музичког образовног нивоа. Други циљ је садржан у тежњи за постизањем обимније и ефективније сарадње између универзитетских професора солфеђа/методике наставе солфеђа/практичне методике наставе солфеђа и професора солфеђа у основној и средњој музичкој школи.

Дојринос истраживања

Истраживање презентује пример добре праксе сарадње у музичкој педагогији као један од базичних модела њене одрживости.

Импликације

Кључна вредност истраживања произлази из применљивих импликација које се односе на дубоко разумевање наставног садржаја, дидактичких принципа и организације наставног часа солфеђа. Та-

¹ ORCID ID 0000-0002-7653-8910

² ORCID ID 0009-0009-1433-4419

кође, важна импликација истраживања је и потреба за унапређивањем запошљивости током студија.

Кључне речи: синергија, методичка теорија и пракса, практична методика наставе солфеђа, Факултет музичке уметности, Музичка школа „Мокрањац“

Synergy of Methodological Theory and Practice: Practical Methodology of Solfeggio Teaching in Elementary Music School

Dragana Todorović¹ and Snežana Radojević²

¹Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia
dragana.todorovic@fmu.bg.ac.rs

²Music School Mokranjac in Belgrade, Serbia
snezanaradojevic@mokranjacbg.rs

Theoretical background

The paper promotes the importance of connecting methodological theory and practice using the example of the long-standing cooperation between the Faculty of Music/Department of Solfeggio and Music Pedagogy and the Music School “Mokranjac” in Belgrade, through the implementation of the course Practical Methodology of Solfeggio Teaching. The curriculum concept, which is reflected in the combination of lectures, internships, and practical teaching – conducting classes, enables students to acquire competencies for the effective transfer of theoretical knowledge into teaching practice.

Aims

The primary goal of the research is to illuminate the relationship between methodological theory – the methodology of solfeggio teaching and real pedagogical situations in the practice of solfeggio learning within the basic music education level. The second goal is contained in the aspiration to achieve more extensive and better cooperation between university professors of solfeggio/ methodology of solfeggio teaching / practical methodology of solfeggio teaching and solfeggio teachers in primary and secondary music schools.

¹ ORCID ID 0000-0002-7653-8910

² ORCID ID 0009-0009-1433-4419

Contribution

The research presents an example of *good practice* of collaboration in music pedagogy as one of the basic models of its sustainability.

Implications

The key value of the research emanate from the applicable implications related to a deep understanding of the teaching content, didactic principles, and organization of the solfeggio class. Also, an important implication of the research is the need to improve employability during studies.

Keywords: synergy, methodological theory and practice, practical methodology of solfeggio teaching, Faculty of Music, Music School „Mokranjac”

Настава предмета солфеђо за сниматеља и дизајнера звука

Саша Павловић

Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Бања Лука, Република
Српска (БиХ)

sasa.pavlovic@au.unibl.org

Теоретска база

Студијски програм за снимање и дизајн звука у оквиру својих наставних планова обухвата и предмет солфеђо. Специфичност делатности сниматеља и дизајнера звука иницирали су трагање за моделом наставе музичке писмености који би требао да обезбеди стицање одговарајућих музичких компетенција за квалитетно и професионално обављање послова у оквиру овог занимања. У складу с наведеним рад на развоју и стицању музичких способности, вештина и знања студената на смеру за снимање и дизајн звука представљају предмет овог истраживања. Планирано је да се у оквиру овог рада изврши компарација наставних програма предмета солфеђо (основи музичке писмености) и уџбеничке литературе која се примењује за реализацију наведеног предмета на високошколским установама у региону.

Циљеви

Циљ рада је да укаже на положај, улогу, смисао, значај и перспективе наставе мултидисциплинарног предмета солфеђо у интердисциплинарним студијама које предвиђају и укључују рад са музиком (звуком) и музичким садржајима. Дакле, задатак овог истраживања је да се сагледа и преиспита актуелна настава музичке писмености и силабуси креирани за потребе стицања музичких компетенција за обављање посла снимања и дизајнирања звука. У раду се трага и за одговорима на питања о задацима на пријемном испиту, о смерницама у раду на развоју музичког слуха и музичких способности потребног за формирање квалитетног сниматеља и дизајнера звука, као и за одговорима на питања које су разлике између дизајнера звука и музичког продуцента, сниматеља звука и сниматеља музике.

Дојринос истраживања

Резултати истраживања требали би да дају допринос у формулисању конкретних предлога у вези са начинима реализације и садржајима наставе солфеђа који би требали да буду усмерени и прилагођени конкретним потребама смера за снимање и дизајн звука.

Импликације

У складу с наведеним добијени резултати истраживања имплицирају даљи рад на преиспитивању и редефинисању лиценцираних силабуса, а самим тим и комплетних студијских програма за снимање и дизајн звука.

Кључне речи: снимање и дизајн звука, солфеђо, музичка писменост

Solfeggio Teaching for Recording Artists and Sound Designers

Saša Pavlović

Academy of Arts, University of Banja Luka, Banja Luka, Republika Srpska (BiH)

sasa.pavlovic@au.unibl.org

Theoretical background

The study program for sound recording and design includes the subject of solfeggio within its curriculum. The specificity of the activities of sound recordists and sound designers has initiated the search for a model of teaching music literacy that should ensure the acquisition of appropriate musical competencies for high-quality and professional performance of work within this profession. In accordance with the above, the subject of this research is the work on the development and acquisition of musical abilities, skills and knowledge of students in the field of recording and sound design. It is planned to compare the curricula of the Solfeggio subject (the basis of musical literacy) and the textbook literature used for the implementation of the mentioned subject at higher education institutions in the region.

Aims

The aim of the paper is to emphasise the position, role, purpose, significance and perspectives of teaching the multidisciplinary subject of solfeggio in interdisciplinary studies that foresee and include work with music (sound) and musical content. Therefore, the task of this research is to review and reconsider the current teaching of musical literacy and syllabi created for the purpose of acquiring musical competencies to perform the work of recording and designing sound. The paper also seeks answers to questions about entrance exam tasks, guidelines for working on developing musical ear and musical abilities necessary to educate a quality sound engineer and sound designer, as well as answers to questions about the differences between a sound designer and a music producer, a sound engineer and a music recorder.

Contribution

The research results should contribute to the formulation of specific proposals regarding the methods of implementation and content of solfeggio teaching, which should be directed and adapted to the specific needs of the recording and sound design majors.

Implications

Accordingly, the research results obtained imply further work on reviewing and redefining licensed syllabi, and thus complete study programs for recording and sound design.

Keywords: sound recording and design, solfeggio, musical literacy

*Васийишање музичкої слуха у 21. веку: анализа методичкої
присутїа Ларисе Лоїинове*

Кристина Парезановић¹

Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу, Србија
kristina.parezanovic@filum.kg.ac.rs

Теоретска база

Рад се базира на теоријско-педагошкој анализи књиге *Методологија солфеђа 21. столећа. Актуални проблеми одјога изазденеї слуха*, руске ауторке Ларисе Логинове. Будући да је ауторка у својој књизи, између осталог, изнела и приказ интегралних техника у раду на развоју музичког слуха, то је теоретска база овог истраживања ослоњена и на друге примере комбинованих модалитета методичких приступа.

Циљеви

Циљ овог истраживања јесте отварање појединих питања аналитичког тумачења наставне литературе и праксе у оквиру наставе солфеђа код нас, те постављања смерница за њихово практично остваривање. Осим тога, један од примарних циљева јесте реструктурисање свести наставника у правцу могућности слободе избора методског приступа у настави, уколико он даје резултате, односно депозиционирање наставника практичара са места интерпретатора нечијег модела рада, на место креатора модела рада.

Дојринос истраживања

С обзиром на то да је васпитање музичког слуха у првој четвртини 21. века континуирано под утицајем савремене технологије и дигиталних медија, сматрамо веома корисним компаративно праћење услова за усавршавање музичког слуха данас и утицај наведених срединских фактора на музички слух.

Импликације

Закључци изведени по завршетку истраживања могу бити подстицај за акумулацију, сазревање, те реализацију нових, другачијих концепата рада на усавршавању музичког слуха у оквиру предмета солфеђо.

Кључне речи: солфеђо, методика наставе, музички слух, Логинова, 21. век

¹ ORCID ID 0000-0003-0475-2181

Cultivating the Musical Ear in the 21st Century: Analysis of Larisa Loginova's Methodological Approach

Kristina Parezanović¹

Faculty of Philology and Arts, University of Kragujevac, Serbia

kristina.parezanovic@filum.kg.ac.rs

Theoretical background

The paper is based on a theoretical and pedagogical analysis of the book *Solfeggio Methodology of the 21st Century. Current Problems of Musical Ear Education*, by Russian author Larisa Loginova. Since the author, among other things, presented in her book a presentation of integral techniques in the work on the development of musical ear, the theoretical basis of this research is also based on other examples of combined modalities of methodological approaches.

Aims

The aim of this research is to raise certain questions of analytical interpretation of teaching literature and practice within the framework of solfeggio teaching in our country, and to set guidelines for their practical implementation. In addition, one of the primary objectives is to restructure the consciousness of teachers towards the possibility of freedom of choice of methodological approach in teaching, if it produces results, i.e. depositing the teacher-practitioner from the position of an interpreter of someone else's work model, to the position of a creator of the work model.

Contribution

Given that the education of musical hearing in the first quarter of the 21st century is continuously influenced by modern technology and digital media, we consider it very useful to comparatively monitor the conditions for improving musical ear today and the influence of the mentioned environmental factors on musical hearing.

Implications

The conclusions drawn after the completion of the research can be an incentive for the accumulation, maturation, and implementation of new, different concepts of work on improving musical hearing within the subject of solfeggio.

Keywords: solfeggio, teaching methodology, musical hearing, Loginova, 21st century

¹ ORCID ID 0000-0003-0475-2181

*„ABC musical” Ојистја Пансерона у контексту савремене
одрживе и инклузивне музичке образовања*

Хелена Марић

Београд, Србија
maric.helena0@gmail.com

Теоретска база

Књига *ABC musical* дело аутора Огиста Пансерона, објављено 1840. године у Паризу, представља приручник посвећен мајкама које су се у младости бавиле музиком, у жељи да се музичко васпитање њихове деце унапреди и подигне на виши музички ниво. Приручник писан у складу са просветитељским идејама тог времена указује на могућност прилагођавања широком спектру ученика. Потреба за педагошком флексибилношћу може се повезати са савременим тенденцијама прилагођавања различитим индивидуалним потребама, стога се Пансеронов педагошки приступ може сматрати и одрживим и инклузивним. Теоријска анализа приручника *„ABC musical”* представља темељ овог истраживања у контексту савремених образовних концепата одрживости и инклузије у музичком образовању. Полазиште је у разматрању примене инструктивне литературе историјског значаја у савременој пракси, кроз анализу Пансеронових методичких и дидактичких принципа и њихове одрживости у инклузивној настави. Теоријски оквир укључује савремене приступе инклузивној настави, одрживој музичкој педагогији, као и историјско-педагошку анализу музичког приручника.

Циљеви

Циљ је испитивање потенцијала и одрживости инструктивне литературе историјског значаја у настави солфеђа која подразумева инклузију. Конкретно: процена у којој мери је приручник компатибилан са савременим педагошким принципима; анализа могућности прилагођавања материјала за инклузивну наставу; разматрање доприноса историјских метода у развоју одрживе музичке писмености.

Дојринос истраживања

Одржавање актуелности инструктивне литературе за солфеђо историјског значаја, као и могућност компарације и евалуације на-

ставне праксе и метода. Познавање онога што је било пре, потреба и начини имплементације у савремене токове, доприноси трагању за моделом одрживе музичке педагогије.

Импликације

Подстицање потребе о очувању музичко-педагошког историјског наслеђа и његовог повезивања са савременом праксом, кроз прилагођавање и имплементирање садржаја у раду на музичком описмењавању инклузивних група.

Кључне речи: *ABC musical*, историјска инструктивна литература, музичка педагогија, инклузија, одрживост

„ABC Musical” by Auguste Panseron in the Context of Contemporary Sustainable and Inclusive Music Education

Helena Marić

Belgrade, Serbia

maric.helena0@gmail.com

Theoretical background

The book “*ABC Musical*” by Auguste Panseron, published in Paris in 1840, is a manual dedicated to mothers who were involved in music during their youth, with the aim of enhancing and elevating their children’s musical education. Written following the Enlightenment ideas of the time, the manual highlights the possibility of adapting to a wide spectrum of students. The need for pedagogical flexibility can be linked to contemporary trends in accommodating diverse individual needs; thus, Panseron’s pedagogical approach can be regarded as both sustainable and inclusive. The theoretical analysis of the *ABC Musical* manual forms the foundation of this research within the context of contemporary educational concepts of sustainability and inclusion in music education. The starting point involves examining the application of historically significant instructional literature in modern practice, through an analysis of Panseron’s methodological and didactic principles and their sustainability in inclusive teaching. The theoretical framework encompasses contemporary approaches to inclusive teaching, sustainable music pedagogy, and a historical-pedagogical analysis of the music manual.

Aims

The aim is to examine the potential and sustainability of historically significant instructional literature in solfège teaching, with a focus on inclusion. Specifically: to assess the extent to which the manual aligns with modern pedagogical principles; to analyze the possibilities for adapting the material for inclusive teaching; and to consider the contribution of historical methods to the development of sustainable musical literacy.

Contribution

Maintaining the relevance of historically significant instructional literature for solfège, as well as the potential for comparison and evaluation of teaching practices and methods. Understanding past practices, needs, and methods of implementation contributes to the search for a model of sustainable music pedagogy.

Implications

Encouraging the preservation of music-pedagogical historical heritage and its connection with contemporary practice, through the adaptation and implementation of content in work on developing musical literacy within inclusive groups.

Keywords: *ABC Musical*, historical instructional literature, music pedagogy, inclusion, sustainability

**МУЗИЧКА ПЕДАГОГИЈА ДЕЦЕ СА
ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА**

**MUSIC EDUCATION FOR STUDENTS WITH
SPECIAL NEEDS**

Инијеграјивни музичко-психолошки ирисџиј у раду са децом са њоремећајем из сјекијра ауџизма – сџудија случаја

Радмила Кнежевић

ОМШ “Владимир Ђорђевић” Београд, Србија

radmila_knezevic@yahoo.com

Теоретска база

У овом раду биће представљен процес и исходи стимулације општег и музичког развоја девојчице са Аспергеровим синдромом (АС), систематски примењеним музичким активностима и искуствима уз тесну сарадњу у оквиру троугла дете-мајка-музички педагог. АС се одражава на тешкоће у успостављању друштвених односа и комуникацију, обрасци понашања су ограничени и понављајући, јављају се проблеми са концентрацијом, изражавањем својих емоција и емпатијом. Већ је показано да музика може имати медијаторски и стимулативни ефекат у оваквим случајевима.

Циљеви

ИМП пројекат има за циљ: 1) стицање музичких вештина и 2) фацилитацију когнитивног, емоционалног и социјалног развоја детета са дијагностификованим АС.

Метод

У студији је коришћен метод партиципативног истраживања, где је наставник музике истовремено и истраживач. Учесници су девојчица, девет година, високих музичких способности. Аутор је наставник виолончела, диригент и наставник музичке културе у пројектима социјалне инклузије кроз музику. Мајка детета, самохрани родитељ, сарадљива и проактивна. Рад са девојчицом траје већ четири године, од њене 5 године. Метод рада се базира на интегрисању музичке педагогије у циљу подршке и подстицаја музичког и општег психолошког развоја детета.

Резултати

У прве две године рад је био индивидуалан, једном недељно у трајању од 60 минута са кратким задацима, честим паузама и променама активности, да би се постепено дужина сеансе повећавала, паузе скраћивале, како се концентрација побољшавала. Прихвата

ритам нашег рада, поштује рутине које воде до дисциплине и контроле над собом. Расположена долази на часове. Користимо глас, покрет и клавир. У друге две године укључује се у групне музичке активности, где прихвата правила понашања у групи, остварује контакт са децом, у стању је да испрати школске часове од 45 мин. и пробе хора од 60 мин. У трећој години ИМП програма почиње са учењем клавира и похађа хор. Учествоје на јавним наступима у музичкој школи и са хором, у коме има наступе као солиста, при чему је била емотивно стабилна. У четвртој години, учествује у припреми Дечије опере у којој је кандидат за једну од главних улога.

Закључак

Из свега реченог, јасно је да музика може директно да утиче на когнитивни, емоционални и социјални развој детета и олакшава му изражавање. Стичу се искуства, која поред музичког знања и вештина олакшавају само-изражавање и комуникацију. Налази упућују на то да је родитељима потребна подршка и едукација, а да је за децу са оваквим поремећајем развоја заправо кључна индивидуализација рада.

Кључне речи: Аспергеров синдром, индивидуализација, интегративно музичко-психолошки програм

Integrative Music-Psychological Approach in Working with Children with Autism Spectrum Disorder – a Case Study

Radmila Knežević

“Vladimir Djordjević” Music School, Belgrade, Serbia
radmila_knezevic@yahoo.com

Theoretical background

This paper will present the process and outcomes of stimulating the general and musical development of a girl with Asperger’s syndrome (AS), through systematically applied musical activities and experiences with close cooperation within the child-mother-music teacher triangle. AS is reflected in difficulties in establishing social relationships and communication, patterns behaviors are restricted and repetitive, and there are problems with concentration, expressing emotions, and empa-

thy. It has already been shown that music can have a mediating and stimulating effect in such cases.

Aims

The IMP project aims to: 1) acquire musical skills and 2) facilitate the cognitive, emotional and social development of a child diagnosed with AS.

Methods

The study used the participatory research method, where the music teacher is also the researcher. The participants are nine-year-old girls with high musical abilities. The author is a cello teacher, conductor and music culture teacher in social inclusion projects through music. The child's mother, a single parent, cooperative and proactive. The work with the girl has been going on for four years, since she was 5 years old. The work method is based on the integration of musical pedagogy in order to support and encourage the musical and general psychological development of the child.

Results

In the first two years, the work was individual, once a week for 60 minutes with short tasks, frequent breaks and changes in activity, to gradually increase the length of the session, the breaks were shortened, as concentration improved. He accepts the rhythm of our work, respects routines that lead to discipline and self-control. She comes to classes in a good mood. We use voice, movement and piano. In the second two years she gets involved in group music activities, where she accepts the rules of conduct in the group, makes contact with children, is able to accompany 45-minute school lessons and 60-minute choir rehearsals. In the third year of the IMP program she starts learning piano and attends the choir. She participates in public performances at the music school and with the choir, in which she performs as a soloist, and is emotionally stable. In her fourth year, she participates in the preparation of the Children's Opera, in which she is a candidate for one of the main roles.

Conclusion

From all that has been said, it is clear that music can directly influence a child's cognitive, emotional and social development and facilitate their expression. Experiences are gained, which in addition to musical knowl-

edge and skills, facilitate self-expression and communication. The findings indicate that parents need support and education, and that for children with this developmental disorder, individualization of work is actually key.

Keywords: Asperger's syndrome, individualization, integrative music-psychological program

*Специфичности ђодучавања ученика са умереним
аутистичним ђоремећајем и церебралном ђарализом на
ђрујним часовима солфеђа у основној музичкој школи*

Нуша Пибер¹

Глазбени центар ДО РЕ МИ, Блед, Словенија
nusa.piber@gmail.com

Теоретска база

У овој студији случаја, интересовало нас је да истражимо како ученик 1, који има поремећај из аутистичног спектра (у даљем тексту: ASD), умерену интелектуалну ометеност, церебралну парализу и апсолутни слух, напредује у знању и вештинама у часовима солфеђа, који се одвијају према педагошким принципима Едгара Вилемса у инклузивном групном окружењу, као и колико је у стању да достигне ниво знања у поређењу са својим неуротипичним вршњацима. Интересовало нас је какве су му адаптације потребне. Посебно смо се фокусирали на музичку нотацију, читање нота, разумевање система лествица, писано транспоноване познатог музичког материјала, идентификацију музичких елемената као што су интервали, акорди и лествице, као и на њихово теоријско познавање, слушно опажање и нотацију. Студија се спроводила током дужег временског периода — часови солфеђа од петог до седмог разреда основне музичке школе.

Циљеви

Циљ овог истраживања био је да се испита како ученик са аутизмом памти одређене информације у солфеђу, како их организује и када је спреман да их користи самостално, без додатне помоћи.

Методе

Студија је примењивала методе посматрања, анализу писаних докумената и интервјуе.

Резултати

Анализе су показале да је за ученика 1 било од суштинске важности да се током музичких часова води рачуна о постепеном развоју вештина. Ученик 1 је бележио напредак упоредив са вршњацима у

¹ ORCID ID 0009-0002-0664-0984

области музичке нотације, читања нота и транспонованја музичког материјала. Већи изазови били су приметни у области слушног опажања музичких елемената, где су ученику 1 била потребна прецизна упутства током дужег временског периода. Понављање задатака довело је до самосталности.

Закључак

Подучавање ученика са ASD у групним часовима представља значајан изазов за наставника, јер упутства која су погодна за неуротипичне ученике често нису прикладна за ученике са ASD. Прилагођавање језика, активности и процедура, као и додатна упутства, од пресудног су значаја да би ученици са ASD могли да напредују у оквиру групе током наставе солфеђа.

Кључне речи: музика, аутизам, солфеђо, разумевање, инклузија у музичкој школи

Specifics of Teaching a Student with Moderate Autism and Cerebral Palsy in Solfeggio Group Lessons in Primary Music School

Nuša Piber¹

Glasbeni center DO RE MI, Bled, Slovenia
nusa.piber@gmail.com

Theoretical background

In this case study, we were interested in exploring how Student 1, who has an autism spectrum disorder (hereafter referred to as ASD), moderate intellectual disability, cerebral palsy and absolute pitch, progresses in his knowledge and skills in solfeggio lessons, which follow Edgar Willem's pedagogical principles in an inclusive group setting, and how he is able to attain proficiency comparable to his neurotypical peers. We were interested in which adjustments Student 1 requires. We looked specifically at musical notation, reading music, understanding of the scale system, written transposition of known music material, identification of musical elements such as intervals, chords and scales, as well as their theoretical knowledge, auditory recognition and notation. This study

¹ ORCID ID 0009-0002-0664-0984

was conducted over a prolonged period of time – solfeggio lessons from 5th to 7th grade of basic music school.

Aims

The aim of this study is to investigate how a student with autism remembers certain information in solfeggio, how he organises it, and when he is ready to use it without any additional help.

Methods

The study employed observational methods, analysis of written documents, and interviews.

Results

The analyses showed that for Student 1, it was essential that progression in skill was considered during music lessons. Student 1 made comparable progress to his peers in musical notation, reading music, and transposition of music material. Greater challenges were evident in the area of auditory recognition of musical elements, where Student 1 required precise guidance on tasks for a longer period of time. Repetition of tasks led to independence.

Conclusion

Teaching students with ASD in group lessons presents a significant challenge for the teacher, as instructions that are appropriate for the neurotypical students are often not appropriate for students with ASD. Adaptation of language, activities and procedures, as well as additional instructions are crucial for enabling students with ASD to progress within the group during solfeggio lessons.

Keywords: music, autism, solfeggio, comprehension, inclusion in music school

**МУЗИЧКЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈЕ ДЕЦЕ И
АДОЛЕСЦЕНАТА КАО ОДРАЗ САВРЕМЕНОГ
КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА**

**CHILDREN AND ADOLESCENTS' MUSIC
PREFERENCES AS A REFLECTION OF
CONTEMPORARY CULTURAL IDENTITY**

Шта деца слушају? Популарност децијих песама на Јутјубу као показатељ савремене децијске музичке културе у Србији

Маја Соколовић Игњачевић¹ и Биљана Лековић²

¹Факултет за образовање учитеља и васпитача,
Универзитет у Београду, Србија
maja.ignjacevic@uf.bg.ac.rs

²Факултет музичке уметности,
Универзитет уметности у Београду, Србија
biljana_sreckovic@yahoo.com

Теоретска база

Од покретања 2005. године, Јутјуб се развио од једноставног сервиса за дељење личних видео записа до „водеће светске видео заједнице на Интернету” (Snickars, Vonderau 2009). Данас се ова платформа различито тумачи – као „библиотека”, архива, медиј, база података, замена за телевизију, те простор за едукацију кроз забаву (edutainment). Имајући у виду да су данашња деца припадници генерације Алфа чији је развој дубоко условљен утицајима дигиталне технологије (они су, тачније, дигитални урођеници – *digital natives*) (McCrindle & Fell, 2014; Prensky, 2001), у овом раду полазимо од тезе да Јутјуб представља један од најзначајнијих извора музичких садржаја за децу, суштински утичући на формирање њихових музичких интересовања, навика и музичке културе.

Циљеви

Циљ овог рада је да се идентификују музички садржаји који су тренутно најпопуларнији међу децом у Србији, као и да се критички евалуирају њихове музичке и текстуалне карактеристике са аспекта образовне и културне вредности.

Кроз комбинацију квантитативне анализе (*шрендини* – број прегледа, лајкова и коментара на одабраним Јутјуб каналима) и квалитативне анализе (садржај текста, мелодијско-хармонске одлике, ритмичка структура и жанровске особености), настојаћемо да утврдимо образац слушаности и истакнемо теме и вредности које доминирају у актуелној децијској музици.

¹ ORCID ID 0000-0001-7600-1219

² ORCID ID 0000-0002-8023-0281

Дојринос истраживања

Настојаћемо да препознамо кључне одлике најпопуларнијих нумера за децу, утврдимо степен њихове прикладности имајући у виду популацију којој су намењене, као и да понудимо препоруке за родитеље, васпитаче и ауторе дејих садржаја у циљу промишљенијег избора при креирању музике намењене најмлађима.

Импликације

Очекује се да резултати овог истраживања пруже увид у савремене обрасце музичке рецепције код деце и укажу на начине на које дигитални медији, а посебно Јутјуб, обликују њихову музичку културу.

Кључне речи: Јутјуб, дејја музичка култура, музика за децу

What Do Children Listen To? The Popularity of Children's Songs on YouTube as an Indicator of Modern Children's Music Culture in Serbia

Maja Sokolović Ignjačević¹ and Biljana Leković²

¹Faculty of Teacher Education, University in Belgrade, Serbia

²Faculty of Music in Belgrade, University of Arts in Belgrade, Serbia

Theoretical background

Since its launch in 2005, YouTube has evolved from a simple personal video sharing service to “the world’s leading video community on the Internet” (Snickars, Vonderau 2009). Today, this platform is interpreted in various ways – as a library, archive, media, database, replacement for television, and a space for education through entertainment (edutainment). Considering that today’s children are members of the Alpha generation whose development is deeply conditioned by the influences of digital technology (they are, more precisely, *digital natives*) (McCrindle & Fell, 2014; Prensky, 2001), in this paper we start from the thesis that YouTube represents one of the most significant sources of musical content for children, influencing the formation of their musical interests, habits, and perceptions of musical culture.

¹ ORCID ID 0000-0001-7600-1219

² ORCID ID 0000-0002-8023-0281

Aims

The aim of this paper is to identify the musical content that is currently most popular among children in Serbia, as well as to critically evaluate musical and textual characteristics of the selected songs from the perspective of their educational and cultural value. Through a combination of quantitative analysis (*trending* – number of views, likes and comments on selected YouTube channels) and qualitative analysis (text content, melodic-harmonic features, rhythmic structure and genre characteristics), an effort will be made to determine the pattern and identify the themes and values that dominate current children's music.

Contribution

In this paper, we will attempt to identify the key features and suitability of the most popular tracks for children, as well as to offer recommendations for parents, educators and authors of children's content that can contribute to a more thoughtful selection and creation of music intended for the youngest.

Implications

The results of this research are expected to provide insight into contemporary patterns of music reception among children and indicate the ways in which digital media, and especially YouTube, shape their musical culture.

Keywords: Youtube, children's music culture, music for children

*Педагошки аспекти музичкој рејершоара младих: Како је
„Туја из јоршеа” променила емоционалну персјективу
данашњих адолесцената?*

Марко Весић¹ и Милена Петровић²

Универзитет уметности у Београду,
Факултет музичке уметности, Србија
vesic.marko9@gmail.com
pera.magare@gmail.com

Теоретска база

Адолесценција представља период интензивних емоционалних промена, когнитивног и целокупног интелектуалног сазревања и формирања идентитета (Bojanin et al., 2012) у коме музика има кључну улогу (Haeyen & Noorthoorn, 2021) понајвише за емоционалну регулацију (Knoerl et al., 2022). У овом периоду се израђује и музички идентитет – музичке преференције и музички укус (Waya et al., 2019). Док су музичке преференције младих један од главних показатеља социјалног идентитета (Lonsdale & North, 2009), музички укус јача осећај заједништва (Yifan Zou & Wang, 2021). Млади најчешће слушају поп музику (Schedl & Bauer, 2017) чији стихови умногоме утичу на формирање емоционалне интелигенције (Stajner, 2003), али могу имати и негативно дејство (Wang & Jiang, 2022) јер се данашње омладинске музичке поп културе воде снажним комерцијалним интересима (Imsen, 2022). Савремена музичка педагогија стога мора холистички да усмерава интелектуални, емоционални, социјални и морални развој (Yang, 2024), као и да изгради естетске, емотивне и критичке димензије музике (Senjan, 2018).

Циљеви

Представити диверзитет музичких преференција адолесцената; анализирати социјалне вредности одабране музике и њене музичке параметре; указати на неке од стратегија емоционалне регулације и перспективе младих у вези са емоционалном писменошћу.

¹ ORCID ID 0009-0001-9896-0186

² ORCID ID 0000-0002-7652-4690

Метод

Ученици првог и другог разреда Савремене гимназије у Београду имали су задатак да током једног часа анализирају омиљену песму, њене музичке компоненте, стихове и видео предлог. Полна структура је уједначена, а за потребе истраживања одабрано је стотину репрезентативних, писаних анализа.

Резултати

Млади слушају разноврсни домаћи и страни репертоар; значајан им је биографски аспект извођача; показују интензивну идентификацију са стиховима песама; ретко анализирају музичке параметре; добар спот за њих је онај у коме се натуралистички илуструју стихови; користе колоквијалне термине и англицизме; главна тема песама је љубав, али су доминантне вредности везане за криминални друштвени миље, луксуз и конзументичку културу.

Закључак

Анализа писмених задатака може да укаже на извесне психолошке проблеме са којима се ученици суочавају и важне теме о којима желе да разговарају. Поред позитивних ефеката социјалне кохезије, идентификације и уживања у музици, чини се да је код младих потребно обогатити (музички) речник, освестити одређене друштвене и психолошке процесе, те развити естетску димензију музике.

Кључне речи: музичке преференције, адолесценти, друштвене вредности, емоционална регулација, емоционална писменост, популарна музика

Pedagogical Aspects of Adolescents Music Repertoire: How is „The Sorrow from a Porsche” Changed the Emotional Perspective of Today’s Adolescents?

Marko Vesić¹ and Milena Petrović²

Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia

vesic.marko9@gmail.com

pepa.magare@gmail.com

Theoretical background

Adolescence is a period of rapid emotional changes, cognitive and intellectual advancements. It is a time of identity formation (Bojanin et al., 2012) in which music plays a pivotal role (Haeyen & Noorthoorn, 2021) especially in emotional regulation (Knoerl et al., 2022). Throughout this time, music identity is also shaped by music preferences and musical taste (Waya et al., 2019). While the former is one of the main indicators of social identity (Lonsdale & North, 2009), the latter enhances a sense of community (Yifan Zou & Wang, 2021). Adolescents often favor pop music (Schedl & Bauer, 2017) which lyrics can influence emotional intelligence development (Stajner, 2003), but can also have negative effects (Wang & Jiang, 2022) because today’s youth music pop culture is heavily influenced by commercial interests (Imsen, 2022). Therefore, contemporary music pedagogy must emphasize a holistic approach that nurtures intellectual, emotional, social, and moral development (Yang, 2024), as well as build the aesthetic, emotional and critical dimensions of music (Senjan, 2018).

Aims

To present the adolescents’ music preferences; to analyze the social context and values of music and its parameters; to point out some of the adolescents’ emotional regulation strategies and perspectives regarding emotional literacy.

Method

First and second grade students of the Savremena Gimnazija in Belgrade have been assigned to write an essay about their favorite song, its musical components, lyrics and video. The study recruited both male and female

¹ ORCID ID 0009-0001-9896-0186

² ORCID ID 0000-0002-7652-4690

participants. One hundred representative written essays were selected for the research.

Results

Adolescents listen to different Serbian and foreign songs repertoire; they are well aware of musicians biographies; often identify with song lyrics; rarely analyze musical parameters; they believe that a good video is one that illustrates lyrics naturalistically; they use colloquial terms and anglicisms; love is a common theme in songs, but the dominant values are related to the criminal social milieu, luxury and consumerist culture.

Conclusion

Students essays may indicate certain psychological problems and important topics that they want to discuss. Besides the positive effects of social cohesion, identification and enjoyment of music, it seems that adolescents need to enrich their (music) vocabulary, be aware of certain social and psychological processes, and develop the aesthetic dimension of music.

Keywords: music preferences, adolescents, social values, emotional regulation, emotional literacy, popular music

**ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ МУЗИЧКИ
ПРОЈЕКТИ**

INTERDISCIPLINARY MUSIC PROJECTS

*Људска и вештачка интелигенција – могућности коришћења
вештачке интелигенције у интердисциплинарном
уметничком пројекту „Концерто гресо у лавиринту“*

Мажена Каминска

Музичка академија Станислав Монијушко у Гдањску, Пољска
Основна и средња музичка школа Зигмунт Носковски у Гдињи, Пољска
m.kaminska@amuz.gda.pl

Теоретска база

Предавање се фокусира на интердисциплинарни аудиовизуелни перформанс „Концерто гресо у лавиринту“, који интегрише музику, покрет и визуелну уметност у генеративно уметничко дело. Ова композиција, коју је написао Бенјамин Бачевски (млада генерација), развијена је на основу концепта Томаша Јоца (Музичка академија у Гдањску). Црпећи инспирацију из барокног облика концерто гресоа, комад приказује симболично ривалство између акустичних и електронских инструмената. Перформанс истражује еволуирајући однос између људи и вештачке интелигенције.

Циљеви

Циљ предавања је да се подели ауторово искуство у стварању кореографије музике „Концерто гресо у лавиринту“ и да се представи уметничко истраживање о томе како се вештачка интелигенција може интегрисати у музику, покрет и визуелне уметности.

Метод

Композиција се састоји од девет делова – Ингеренција I–V, Борба, Смрт, Павана и Тријумф, у којима се елемент вештачке интелигенције постепено уводи и проширује кроз цело дело. Кореографија музике је међуслој, који одражава контрапунктски наратив композиције и отелотворује растући утицај вештачке интелигенције. Визуелне елементе су креирали Роберт Турло и Адам Пшибиш (Академија ликовних уметности у Гдањску), користећи снимке кореографије музике, коју је извела група YouRhythms. Алати вештачке интелигенције су коришћени у визуелној инсталацији.

Резултати

Прогресивно увођење вештачке интелигенције у музику, покрет и визуелне слојеве дало је нови квалитет овом перформансу. Посебно је значајан врхунац кулминације у седмом делу – Смрт, који симболизује утицај вештачке интелигенције на људски живот, након чега следи Павана, почаст људском елементу. Одломци из представе, који ће бити представљени током предавања, илуструју како је вештачка интелигенција била не само алат већ и тематски и формални партнер у креативном процесу.

Закључак

Пројекат истиче потенцијал вештачке интелигенције као елемента у стварању уметности, утичући на структуру и изражавање. Такође покреће питања о креативности, ауторству и етичким димензијама интеракције човека и вештачке интелигенције у уметности.

Кључне речи: кореографија музике, перформанс, вештачка интелигенција, визуелна уметност

Human and Artificial Intelligence – Possibilities of Using AI in the Interdisciplinary Artistic Project „Concerto Grosso in the Labyrinth“

Marzena Kamińska

The Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk, Poland;
The Zygmunt Noskowski Primary and High School of Music in Gdynia, Poland;
m.kaminska@amuz.gda.pl

Theoretical background

The lecture centers on the interdisciplinary audiovisual performance “*Concerto Grosso in the Labyrinth*” which integrates music, movement, and visual art into a generative artwork. This composition, written by Benjamin Baczewski (young generation), was developed based on a concept by Tomasz Jocz (Academy of Music in Gdańsk). Drawing from the baroque form of the *concerto grosso*, the piece stages a symbolic rivalry between acoustic and electronic instruments. The performance explores the evolving relationship between humans and artificial intelligence.

Aims

The aim of the lecture is to share the author's experience in creating the choreography of music "*Concerto Grosso in the Labyrinth*" and to present an artistic investigation into how artificial intelligence can be integrated into music, movement, and visual arts.

Methods

The composition consists of nine parts – *Ingerention I–V*, *Fight*, *Death*, *Pavane*, and *Triumph*, in which the AI element is gradually introduced and expanded throughout the piece. The choreography of music is an intermedial layer, mirroring the contrapuntal narrative of the composition and embodying the growing influence of AI. Visual elements were created by Robert Turło and Adam Przybysz (Academy of Fine Arts in Gdańsk), using recordings of choreography of music, performed by the YouRhythmics Group. AI tools were used in the visual installation.

Results

The progressive introduction of AI to music, movement and visual layers gave a new quality in this performance. Particularly notable is peak of culmination in Part VII – *Death*, symbolizing the influence of AI on human life, followed by *Pavane*, a tribute to the human element. The performance excerpts, which will be presented during the lecture, illustrate how AI was not only a tool but also a thematic and formal partner in the creative process.

Conclusion

The project highlights AI's potential as an element in art-making, influencing structure and expression. It also raises questions about creativity, authorship, and the ethical dimensions of human – AI interaction in the arts.

Keywords: choreography of music, performance, artificial intelligence, visual art

„Каљави коњ“: Митолошка свиџа у звуку и речи

Ливија Јовчић¹ и Мирјана Растовић²

¹Академија уметности Нови Сад, Србија

livjovcic@gmail.com

²ЈМУ Радио-телевизија Војводине, Нови Сад, Србија

rastovicm3@gmail.com

Теоретска база

У сусрет педесетогодишњици настанка прве радио-драме за децу, коју је изнедрио тадашњи Радио Нови Сад 1976. године, Редакција драмског програма Радио-телевизије Војводине покренула је серијал радио-лектире за децу. Последњи реализован „Каљави коњ” ауторке Весне Алексић је и најкомплекснији јер се састоји од два-наест прича о дванаест богова словенске митологије, који су осликани у дванаест оригиналних композиција.

Циљеви

Форма аудио-лектире захтевала је посебан третман при спајању текста са музиком, с циљем да одабрани музички фрагменти сугестивно прате и потцртавају драмску радњу. Како би се код слушаца активирао простор за стварање сопствених унутрашњих слика које су у директној вези са драмском радњом, композитор је имао јасно постављен циљ да музика буде једнако разумљива и блиска деци, као и прича. *Метод*

Будући да је задатак композитора био да креира музичку рефлексију сваке приче, уз потпуну слободу у избору стила, ауторског језика и аранжмана, музичке идеје - теме проистичу из истог језгра, чинећи форму свите, у којој се оне преплићу и варирају.

Резултати

Као резултат целог процеса, деца имају могућност да након сваке преслушане епизоде одслушају интегрално музичко дело које је у фрагментима примењено у причи. На тај начин им се пружа могућност да формирају реминисценцију утисака и учврсте везу са текстом који су одслушали.

Закључак

Реализацијом радио-драме „Каљави коњ” успешно се премостио изостанак визуелних сензација које су подразумевајућа потпора у одрастању, васпитавању и образовању савремене деце.

Кључне речи: радио-лектира за децу, словенска митологија, образовање деце, форма свите, музичка рефлексија

“The Muddy Horse”: A Mythological Suite in Sound and Words

Livija Jovčić¹ and Mirjana Rastović²

¹The Academy of Arts, Novi Sad, Serbia

livjovcic@gmail.com

²JMU Radio and Television of Vojvodina, Novi sad, Serbia

rastovicm3@gmail.com

Theoretical background

On the eve of the fiftieth anniversary of the origin of the first Radio-Drama Program for Children, brought forth by the, at the time, Radio Novi Sad in 1976, the Drama Program Editorial Board of the Radio Television of Vojvodina launched a Series of Radio broadcasted literary readings for children. The latest broadcasted one “he Muddy Horse” by the author Vesna Aleksić, is also the most complex one because it consists of the twelve stories upon the twelve Gods of Slavic Mythology, which are depicted in twelve original compositions.

Aims

The audio-literary reading form required a special treatment in the course of combining the text with the music, with the aim that the selected musical fragments suggestively accompany and underline the action of the drama. It was done in order to activate the space for the listeners to create their own inner images directly related to the action of the Drama. The composer had a clear goal of making the music as understandable and close to children as the story itself.

Methods

Since the composer’s task was to create a musical reflection of each story, with complete freedom in the choice of the style, language and arrange-

ment of the author, musical ideas - themes stem from the same core, forming the form of a Suite, in which they intertwine and vary.

Results

As a result of the entire process, children have the opportunity to listen to an integral piece of music, after each episode they listen to, that has been integrated in the story, in fragments. In this way, they are given the opportunity to form a reminiscence of the impressions and strengthen their own connection with the story they have listened to.

Conclusion

The realization of the Radio - broadcasted Drama “The Muddy Horse” successfully bridged the absence of the visual sensations that are an implicit support in the growth, upbringing and education of contemporary children.

Keywords: Radio broadcasted literary readings for children, Slavic Mythology, children’s education, a Suite form, musical reflection

Одржива музичка педагогија на примеру пројекта “Извођење музичке бајке ‘Бесана шумска ноћ Виде Матјан’”

Ведрана Марковић¹ и Андреа Ћосо²

¹Музичка академија Цетиње, Универзитет Црне Горе

vedranam@ucg.ac.me

²Школа за основно и средње музичко образовање “Вида Матјан”, Котор

coso.andrea@gmail.com

Теоретска база

Бесана шумска ноћ је музичка бајка, сценско вокално-инструментално дјело – најуспјелије дјело Милоша Милошевића (1920–2012), аутора текста, и Виде Матјан (1896–1993), која потписује музику, кореографију и режију. Тражећи нове путеве развоја дјечје маште и психе, те њихових музичких способности, Матјан је осмишљавала мале музичко-сценске комаде, у којима су обједињени свирање, пјевање, глума и плес. До недавно је партитура овог дјела била доступна једино у рукопису, похрањеном у Архиву града Котора, што је значајно отежавало читање и извођење дјела. Након темељног научног рада, који је обухватио анализу партитуре и литерарног текста у рукопису, ауторке овог рада припремиле су дјело за публикавање. Савремена партитура омогућила је поновна извођења овог дјела.

Циљеви

Циљ овог рада јесте да на примјеру пројекта под називом “Извођење музичке бајке Бесана шумска ноћ Виде Матјан”, укаже на примјере добре праксе – одрживе музичке педагогије, која подразумева повезивање институција које се баве музичким образовањем: Школе за основно и средње музичко образовање *Вида Матјан*, Котор, и Музичке академије Универзитета Црне Горе, те снажно укључивање локалне заједнице.

Дојринос исцраживања

Модели сарадње и учења који су примијењени у реализацији пројекта представљају позитивне примјере, указујући на које је начине могуће у савременом тренутку мотивисати дјецу и младе, те стицати музичка знања изван традиционалне наставе у учионици.

¹ ORCID ID 0009-0002-4612-1724

Импликације

Представљени рад може подстаћи даља истраживања везана за музичке бајке које је компоновала Вида Матјан, те бити модел како се повезивањем различитих образовних институција и укључивањем локалне заједнице могу остварити значајна постигнућа на пољу музичког образовања и музичке умјетности.

Кључне речи: музичка бајка, Вида Матјан, синкретизам, музичко образовање

Sustainable Music Pedagogy Through the Case Study of the Project “Staging the Musical Fairytale ‘Sleepless Forest Night by Vida Matjan”

Vedrana Marković¹ and M.A. Andrea Ćoso²

¹Music Academy Cetinje, University of Montenegro
vedranam@ucg.ac.me

²School for the Elementary and Secondary Music Education *Vida Matjan*,
Kotor
coso.andrea@gmail.com

Theoretical background

Besana šumska noć (The Sleepless Forest Night) is a musical fairy tale, a vocal-instrumental stage work – the most successful piece of Miloš Milošević (1920-2012), who authored the text, and Vida Matjan (1896-1993), who is credited with the music, choreography, and direction. In seeking new pathways for the development of children’s imagination and psyche, as well as their musical abilities, Matjan devised small music-stage pieces that unified playing, singing, acting, and dancing. Until recently, the notation was only available in manuscript form, archived in the Archive of the City of Kotor, which significantly hindered the reading and performance of the piece. Following an extensive scholarly effort that included an analysis of the score and the manuscript’s literary text, the authors of this paper prepared the work for publication. A modern score has enabled the re-performances of this work.

¹ ORCID ID 0009-0002-4612-1724

Aims

The aim of this paper is to illustrate, through the example of the project titled 'Performing the Musical Fairy Tale Sleepless Forest Night by Vida Matjan,' examples of good practice – sustainable music pedagogy, which involves connecting institutions engaged in music education: School for the Elementary and Secondary Music Education *Vida Matjan*, Kotor, and the Music Academy of the University of Montenegro, as well as strongly engaging the local community.

Contribution

The models of collaboration and learning that were applied in the implementation of the project represent positive examples, indicating ways in which it is possible to motivate children and young people in the contemporary moment and to acquire musical knowledge outside of traditional classroom teaching.

Implications

The presented work can encourage further research related to the musical fairy tales composed by Vida Matjan and can serve as a model for how the connection between different educational institutions and the involvement of the local community can achieve significant accomplishments in the field of music education and music art.

Keywords: musical fairy tale, Vida Matjan, syncretism, music education

*Дигиталне платформе и колаборативно учење – улога
IN.TUNE база знања у унапређењу педагошке праксе*

Срђан Тепарић¹

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
teparic@gmail.com

Теоретска база

У савременом високом образовању, интеграција дигиталних платформи и колаборативног учења постала је кључна за унапређивање педагошке праксе. Овај рад се ослања на теорије колаборативног учења које наглашавају значај интерактивне размене знања и вештина, те на концепте „researchness” и уметничког истраживања у контексту високог музичког и уметничког образовања. Препознаје се да дигиталне платформе пружају флексибилно и приступачно окружење за реализацију ових педагошких приступа, омогућавајући развој критичког мишљења, комуникационих вештина и мултидисциплинарне сарадње.

Циљеви

Главни циљ јесте анализирати потенцијал и улогу IN.TUNE база знања као примера дигиталних платформи унутар IN.TUNE алијансе у унапређењу педагошке праксе у музичком и уметничком образовању. Специфични циљеви укључују истраживање како ће ове базе знања олакшати мултидисциплинарску сарадњу наставника, истраживача и студената, подржати развој иновативних педагошких метода, те подстаћи професионални развој наставника и обогатити студентско искуство кроз приступ широј бази знања и могућности за умрежавање.

Метод

Биће коришћена искуства у раду унутар Радног пакета 4 (WP4) фокусирајући се на циљеве, изглед и очекивану функционалност IN.TUNE база знања. Методолошки приступ укључује и синтезу релевантне академске литературе о дигиталним платформама, колаборативном учењу и уметничком истраживању како би се контекстуализовала њихова улога и проценио њихов педагошки потенцијал.

¹ ORCID ID 0000-0002-6222-1429

Резултати

Очекује се да ће анализа показати да IN.TUNE базе знања, кроз функционалну употребу, попут заједничких репозиторијума истраживачких резултата и регистра ментора, служе као кључни катализатори за подстицање истраживачког духа у настави („researchness“). Предвиђа се да ће базе знања омогућити ефикаснију размену добре праксе међу институцијама чланицама, подстаћи развој заједничких курикулума и иновативних педагошких алата, те допринети премошћавању разлика у истраживачким праксама и ресурсима.

Закључак

IN.TUNE базе знања представљају значајан корак ка трансформацији педагошке праксе у високом музичком и уметничком образовању. Кроз њихову улогу у олакшавању колаборативног учења и истраживачке сарадње, ове базе знања имају потенцијал да не само унапреде академске стандарде, већ и да оспособе будуће генерације музичара и уметника за динамичне промене у њиховим професијама и ширем друштвеном контексту. Коначни успех зависиће од активног учешћа, континуиране подршке и прилагођавања потребама заједнице.

Кључне речи: IN.TUNE базе знања, колаборативно учење, дигиталне платформе, педагошка пракса, уметничко образовање

Digital Platforms and Collaborative Learning – the Role of IN.TUNE Knowledge Hubs in Improving Teaching Practice

Srdan Teparić¹

Faculty of Music, University of Arts in Belgrade, Serbia
teparic@gmail.com

Theoretical background

The integration of digital platforms and collaborative learning in contemporary higher education has become crucial for improving pedagogical practice. This article draws on collaborative learning theories, emphasizing the importance of interactive knowledge and skills ex-

¹ ORCID ID 0000-0002-6222-1429

change). The article also deals with concepts of “researchness” and artistic research in higher music and artistic education. It is recognized that digital platforms provide a flexible and accessible environment for implementing these pedagogical approaches, thereby enabling the development of critical thinking, communication skills, and multidisciplinary collaboration.

Aims

The main aim is to analyze IN.TUNE knowledge hubs as digital platforms within IN.TUNE alliance and their potential and role in improving pedagogical practices in music and artistic education. Specific aims include exploring how these knowledge hubs will facilitate multidisciplinary collaboration between teachers, researchers and students, support the development of innovative pedagogical methods, foster teachers’ professional development, and enrich students’ experience through an access to a broader knowledge hub and networking opportunities.

Method

Experiences gained from the work within the Work package 4 (WP4) regarding IN.TUNE knowledge hubs aims, appearance and functionality will be utilized. Methodological approach includes the relevant academic literature synthesis on digital platforms, collaborative learning and artistic research with the aim of contextualizing their role and evaluating their pedagogical potential.

Results

It is expected that the analysis will reveal that IN.TUNE knowledge hubs act as catalysts which play a crucial role in fostering the spirit of research in the classroom (researchness) through functional use of joint research data repositories and a mentor register. It is envisaged that knowledge hubs will enable a more efficient exchange of good practices between partner institutions, improve joint curricula development and innovative pedagogical tools, and bridge differences between research practices and resources.

Conclusion

IN.TUNE knowledge hubs are pivotal for transforming teaching practices in higher music and artistic education. Knowledge hubs have a potential not just to enhance academic standards, but to empower future

generations of musicians and artists for dynamic changes in their jobs and in a wider social context, notably through the role of these hubs in facilitating collaborative learning and research collaboration. A final success will depend on active participation, continued support, and adapting to community needs.

Keywords: IN.TUNE knowledge hubs, collaborative learning, digital platforms, teaching practice, artistic education

**УЦБЕНИЧКА ЛИТЕРАТУРА ЗА МУЗИЧКУ
ШКОЛУ КАО СРЕДСТВО ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПРОЦЕСА УЧЕЊА**

**MUSIC EDUCATION TEXTBOOKS AS A MEANS
OF IMPROVING LEARNING PROCESS**

*Компаративна анализа избора уџбеника за почетно
флаутско описмењавање у Републици Србији и Хрватској*

Наталија Јовић¹ и Томислава Карачић Шољић²

¹МШ „Марко Тајчевић” Лазаревац, Србија
natalijaAT@gmail.com

²Глазбена школа Фрање Кухача, Осиек, Хрватска
tomislava.ks@gmail.com

Теоретска база

Остваривање разноврсних циљева образовања и васпитања, посебно оних који се односе на изградњу знања и унапређење вештина, једним делом зависе од „инструмента”, односно уџбеника којим се користимо при подучавању (Ивић, Пешикан и Антић, 2008). Одабир уџбеника за почетно флаутско описмењавање најчешће се не заснива на основу процене стандарда квалитета уџбеника кроз сагледавање релевантности садржаја (Јовић, 2024), већ на основу њихове доступности и практичности примене.

Циљеви

Ово истраживање има за циљ анализу избора уџбеника у настави флауте у Републици Србији, као и поређење добијених резултата са истим истраживањем реализованим у Хрватској. Кроз испитивање критеријума избора, уочених недостатака и предлога за унапређење, настоје се идентификовати образовне потребе и могућности за унапређење флаутске наставне праксе у региону.

Метод

Истраживање је спроведено анкетом, путем електронског обрасца, уз учешће наставника флауте из различитих музичких школа у Србији. При анализи резултата користили смо дескриптивну и компаративну анализу.

Резултати

На основу добијених резултата уочава се да наставници у Србији, слично колегама у Хрватској, при почетној настави флауте истовремено користе више извора, те да критеријуми избора укључују методолошку јасноћу, визуелну подршку и музичку разноврсност, али и адаптивност индивидуалној динамици напретка детета. Такође,

испитаници указују на недостатке постојећих уџбеника и изражавају потребу за наставним материјалом који ће бити на матерњем језику ученика и прилагођен шестогодишњем моделу наставе основне музичке школе - одсек флаута.

Закључак

Ово истраживање има потенцијал да укаже на сличности и разлике у наставним праксама у региону, као и да допринесе иницијативама за креирање модернизованих, методички доследних и ученичким потребама прилагођених уџбеника за почетну наставу флауте.

Кључне речи: музичко образовање, методичке основе наставе флауте, наставник флауте, уџбеник, настава/учење

Comparative Analysis of the Selection of Beginning Flute Method Books in the Republic of Serbia and Croatia

Natalija Jović¹ and Tomislava Karačić Šoljić²

¹МШ „Marko Tajčević” Lazarevac, Serbia
natalijaAT@gmail.com

²Glazbena škola Franje Kuhaca, Osijek, Croatia
tomislava.ks@gmail.com

Theoretical background

The achievement of various educational goals, especially those related to the development of knowledge and the improvement of skills, depends on the “instrument”, i.e. the selection of beginning method books we use in teaching (Ivić, Pešikan & Antić, 2008). The selection of beginning flute method books is not based on an assessment of the textbook’s quality standards through consideration of the relevance of the content (Jović, 2024), but rather on their availability and practicality of application.

Aims

This research aims to analyze the choice of beginning flute method books in the Republic of Serbia, as well as to compare the results obtained with the same research conducted in Croatia. Through an examination of selection criteria, perceived imperfections, and suggestions for improvement, efforts are made to identify educational needs and opportunities for improving flute teaching practices in the region.

Methods

The research was conducted using the Google form, with the participation of flute teachers from various music schools in Serbia. We used descriptive and comparative analysis to analyze the results.

Results

Based on the results obtained, it is observed that teachers in Serbia, similar to their colleagues in Croatia, during initial flute teaching, use multiple sources simultaneously, and that the selection criteria include methodological clarity, visual support and musical diversity, but also adaptability to the individual dynamics of the child's progress. Also, respondents point out the shortcomings of existing beginning flute method books and express the need for teaching materials that will be in the students' native language and adapted to the six-year teaching model of the elementary music school.

Conclusion

This research has the potential to highlight similarities and differences in teaching practices across the region and contribute to initiatives for developing modern, methodologically coherent, and learner-oriented beginning flute method books.

Keywords: music education, methodical bases of flute teaching, flute teacher, beginning flute, method book, teaching/learning

Коришћење почетница у настави флауте: искуства и прејоруке учитеља у Хрватској

Томислава Карачић Шољић

Глазбена школа Фрање Кухача, Осиек

tomislava.ks@gmail.com

Теоретска база

Настава флауте у почетним фазама музичког образовања ослања се на методичке принципе који истовремено подстичу технички развој и музичку изражајност ученика, а у складу су са националним оквирним курикулумом који је са маљим или већим разликама исти још од почетака наставе глазбе у Хрватској 1951. године, а тиче се подстицаја глазбеног стваралаштва (Мисић, 2025). Почетнице као наставни алат имају кључну улогу у формирању почетног искуства са инструментом. Мотивација ученика, као и њихова интеракција са материјалом, снажно су повезани са визуелном и педагошком прилагођеношћу садржаја. Многобројне су студије (према Мисић, 2025) које истичу важност наставничких компетенција и локализованих материјала у настави глазбеног стваралаштва.

Циљеви

Унаточ важности почетница, које представљају темељни педагошки алат у почетној настави флауте, у Хрватској не постоји јединствена, савремена и локално прилагођена почетница која би обједињавала методолошку јасноћу, глазбени садржај и развојне потребе ученика. Циљ овог истраживања био је испитати које почетнице користе учитељи флауте, према којим критеријима их бирају, какве недостатке уочавају и како замишљају идеалну почетницу.

Метод

Анкета је проведена путем Google обрасца, а у истраживању је судјеловало 24 учитељица и учитеља флауте из различитих дијелова Хрватске, покривајући више од 20 глазбених школа. Подаци су прикупљени путем комбинације затворених и отворених питања, а анализирани су методом дескриптивне и тематске анализе.

Резултати

Резултати показују да већина испитаника користи више почетница истовремено комбинирајући их према властитој педагошкој про-

цјени. Критерији одабира укључују методолошку досљедност, јасноћу објашњења, илустрације и гласбени садржај. Испитаници су често изражавали потребу за израдом додатних материјала због недостатака постојећих почетница – попут језичне баријере, недостатка мултимедије или пребрзог напретка.

Закључак

Готово сви судионици нагласили су потребу за хрватском почетницом која би била саставна, визуално потицајна, гласбено разнолика и флексибилна за индивидуализирани приступ ученику. Резултати указују на снажну стручну рефлексију и отвореност према педагошком унапређењу у настави флауте.

Кључне речи: гласбено образовање, методика, флаута, почетница, учитељска пракса

Selection of Beginning Flute Method Books in Flute Teaching: Experiences and Recommendations of Teachers in Croatia

Tomislava Karačić Šoljić

Glazbena škola Franje Kuhača, Osijek
tomislava.ks@gmail.com

Theoretical background

Flute teaching in the initial stages of music education relies on methodological principles that simultaneously encourage the technical development and musical expressiveness of students, and are in accordance with the national framework curriculum, which has been the same with minor or major differences since the beginning of music teaching in Croatia in 1951, and is concerned with encouraging musical creativity (Mucić, 2025). Beginner method books play a crucial role in shaping students' first experience with the instrument. Student motivation and interaction with the material are strongly linked to the pedagogical and visual suitability of the content. There are numerous studies (according to Mucić, 2025) that emphasize the importance of teacher competencies and localized materials in teaching musical creativity.

Aims

This study aimed to investigate which beginner books flute teachers in Croatia use, the criteria they apply when selecting them, the shortcomings they perceive, and their vision of the ideal beginner book.

Methods

The research was conducted via a Google Forms survey, with 24 participants from more than 20 music schools. The data were analyzed using descriptive and thematic analysis.

Results

Most teachers use multiple beginner books in combination. The most important selection criteria include methodological consistency, clarity, appealing design, and musical content. Respondents often noted drawbacks such as language barriers, lack of multimedia support, and overly rapid progression.

Conclusion

Flute teachers express a clear need for a modern, Croatian-developed beginner book that is flexible, visually engaging, musically diverse, and adaptable to individualized student approaches.

Keywords: music education, methodology, flute, beginning flute method books, teaching practice

Анализа уџбеничке литературе за наставу солфеџа од првој до трећеј разреда основне музичке школе у Србији и региону

Ана Тошић

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија
anatosic4@gmail.com

Теоретска база

Полазећи од уверења да уџбеник представља суштински и неизоставни део наставног процеса, рад се бави компаративном анализом уџбеника за солфеџ који су намењени узрасту првог, другог и трећег разреда шестогодишњег основног музичког образовања. У истраживање су обухваћене државе сличног говорног подручја односно Србија, Босна и Херцеговина (укључујући и Републику Српску као одвојен ентитет), Црна Гора и Хрватска. Уџбеничка литература је одабрана на основу актуелног наставног плана и програма сваке државе како би се пронашле књиге које су предвиђене да се тренутно користе у настави.

Циљеви

Циљеви рада приликом посматрања сваког уџбеника су следећи: утврдити да ли књига испуњава услове да се назове уџбеник, сагледати структуру књиге, уочити методе рада и врсте нотних примера и задатака који се користе, и одредити корелацију књиге са актуелним наставним планом и програмом. Посебна пажња је посвећена сагледавању осавремењености и актуелности уџбеника, што су карактеристике које приказују колико су уџбеници прилагођени данашњем времену и у којој мери су имплементирани у школама.

Допринос истраживања

Резултати рада доприносе томе да се наставници и студенти упознају са уџбеничком литературом за солфеџ различитих држава, при чему је интересантно посматрати и упоредити вишеструке могућности поставке и утврђивања музичких појмова. Истраживање пружа детаљан увид у принципе по којима се одвија настава солфеџа у Србији и државама региона, што представља драгоцену основу за мобилност појединца, јер обезбеђује све неопходне информације о уџбеницима и образовном контексту сваке појединачне земље.

Импликације

Наставницима који немају много искуства у пракси рад може помоћи приликом одабира адекватног уџбеника који ће користити, а значајан је и онима са вишегодишњим искуством како би ревидирали своје приступе у раду и пронашли неке нове идеје и инспирацију за даљи рад.

Кључне речи: солфеђо, уџбеничка литература, наставни план и програм, метода, осавремењеност и актуелност

An Analysis of Solfeggio Textbook Literature for Grades One to Three of Primary Music Schools in Serbia and the Region

Ana Tošić

University of Arts in Belgrade, Faculty of Music, Serbia
anatosic4@gmail.com

Theoretical background

Starting from the assumption that textbooks represent an essential and indispensable part of the educational process, this paper presents a comparative analysis of solfeggio textbooks intended for the first, second and third grades of the six-year elementary music education program. The research includes countries with similar linguistic backgrounds, namely Serbia, Bosnia and Herzegovina (including the Republic of Srpska as a separate entity), Montenegro and Croatia. The selected textbooks were chosen based on the current curriculum of each country in order to identify the books currently used in teaching.

Aims

The objectives of the study when examining each textbook are as follows: to determine whether the book meets the criteria to be considered a textbook, to examine its structure, to identify teaching methods and the types of musical examples and exercises used, and to assess its alignment with the official curriculum. Special attention is devoted to evaluating both the modernization of textbooks, how adapted they are to contemporary teaching needs, and the extent to which the textbooks are currently implemented in classroom teaching.

Contribution

The results provide teachers and students with insight into the solfeggio textbook literature from various countries, offering an interesting opportunity to observe and compare different approaches to introducing and reinforcing musical concepts. The study presents a detailed overview of the principles on which solfeggio instruction is based in Serbia and neighboring countries, which can be especially valuable in the context of mobility, as it provides essential information about the textbooks and educational frameworks of each country.

Implications

For teachers with little practical experience, this study may help in selecting appropriate textbooks, while for those with many years of teaching it presents an opportunity to reflect on their own methods and perhaps discover new ideas and inspiration for further work.

Keywords: solfeggio, textbook literature, curriculum, method, modernization and implementation in schools

**ЗНАЧАЈ ХАРМОНИЈЕ И МУЗИЧКИХ СТИЛОВА
У МУЗИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ**

**THE IMPORTANCE OF HARMONY AND STYLES
IN MUSIC EDUCATION**

Од звука до слике: музичке мапе у функцији разумевања сџилова класичне музике

Весна Живковић¹

Факултет за образовање учитеља и васпитача, Универзитет у Београду;
Музичка Школа „Петар Коњовић” у Сомбору
zivkovic.v@web.de

Теоретска база

Развијање стилске осетљивости ученика на различите класичне музичке стилове представља изазов у савременој музичкој педагогији. Музика се, за разлику од визуелних уметности, перципира искључиво кроз слушни модалитет, што знатно отежава могућност разумевања тока музичких збивања. Музичке мапе, визуелне и симболичке репрезентације музичког тока, отварају простор за активно, рефлексивно и вишесензорно слушање, омогућавајући ученицима да конкретније сагледају музички ток, чиме се превазилази баријера између апстрактног и очигледног и олакшава когнитивно мапирање стилских одлика музичког садржаја.

Циљеви

Теоријска анализа усмерена је на разматрање методичке применљивости музичких мапа као дидактичког средства у подстицању перцептивно–когнитивног ангажовања ученика у домену препознавања, компарације и диференцијације стилских карактеристика различитих музичких епоха. Циљ је да се идентификују и представе одређене врсте музичких мапа, те анализира њихов потенцијал у подржавању развоја осетљивости за различите музичке стилове.

Допринос истраживања

Ово истраживање пружа значајан допринос кроз концептуализацију и теоријску елаборацију музичких мапа као дидактичког средства у развијању стилске осетљивости код ученика основношколског узраста. Утврђено је да визуелно-симболичке репрезентације музичког тока попут музикограма, графичких и анмираних мапа омогућавају вишесензорно и когнитивно ангажовање ученика током слушања. Истраживање показује да се применом музичких

¹ ORCID ID 0000-0001-5131-0074

мапа доприноси конкретизацији апстрактног музичког садржаја, чиме се ученицима олакшава препознавање и диференцијација стилских обележја различитих класичних епоха. Допринос истраживања огледа се и у систематизацији врста музичких мапа према њиховој функцији и нивоу апстракције, што наставницима нуди методички алат за осмишљавање активности слушања прилагођених узрасту и музичком предзнању ученика.

Импликације

Примена музичких мапа у настави слушања афирмише ученика као активног слушаоца и подстиче га на вишедимензионалну интеракцију са музичким садржајем, омогућавајући му да кроз синтезу аудитивних и визуелних репрезентација уочава и препознаје стилске разлике класичних музичких епоха, чиме се директно позитивно утиче на развој стилске осетљивости код ученика.

Кључне речи: слушање музике, музичке мапе, стилска осетљивост, музички стилови

From Sound to Image: Musical Maps in the Function of Understanding Classical Music Styles

Vesna Živković¹

Teacher Education Faculty, University in Belgrade; „Petar Konjović”

Elementary Music School, Sombor

zivkovic.v@web.de

Theoretical background

Developing students’ stylistic sensitivity to various classical music styles presents a challenge in contemporary music education. Unlike visual arts, music is perceived exclusively through the auditory modality, which significantly hinders the understanding of the flow of musical events. Musical maps, visual and symbolic representations of musical structure, create opportunities for active, reflective, and multisensory listening. They enable students to perceive musical flow more concretely, thereby bridging the gap between the abstract and the tangible and facilitating the cognitive mapping of stylistic features within musical content.

¹ ORCID ID 0000-0001-5131-0074

Aims

The theoretical analysis focuses on examining the methodological applicability of musical maps as a didactic tool for encouraging students' perceptual and cognitive engagement in recognizing, comparing, and differentiating the stylistic characteristics of various musical eras. The aim is to identify and present specific types of musical maps and to analyze their potential in supporting the development of sensitivity to different musical styles.

Contribution

This research makes a significant contribution through the conceptualization and theoretical elaboration of musical maps as a didactic tool for developing stylistic sensitivity in primary school students. It has been established that visual-symbolic representations of musical flow, such as musicograms, graphic, and animated maps, enable multisensory and cognitive engagement during listening activities. The study demonstrates that the use of musical maps facilitates the concretization of abstract musical content, thereby enhancing students' recognition and differentiation of stylistic features characteristic of various classical periods. The research also contributes by systematizing different types of musical maps according to their function and level of abstraction, providing teachers with a methodological tool for designing listening activities tailored to students' age and prior musical knowledge.

Implications

The use of musical maps in listening instruction empowers students as active listeners and encourages multidimensional engagement with musical content. By synthesizing auditory and visual representations, students are enabled to observe and recognize stylistic differences between classical musical periods, which directly and positively influences the development of their stylistic sensitivity.

Keywords: music listening, musical maps, stylistic sensitivity, musical styles

*Интеграција развоја хармонског мишљења и сензибилитета
за музичке стилове у настави солфеђа као перспектива у
савременој музичкој педагогији*

Тијана Ђуришић

Београд, Србија
tijana.djur@gmail.com

Теоретска база

Наративна функционализација развоја хармонског мишљења као највишег хијерархијског нивоа и сензибилитета за стилове у настави солфеђа и њихова примена у континуираном развоју музичке педагогије као научне и наставне дисциплине указује на свестрану примењивост предложеног приступа. Хармонско мишљење не представља изоловани музички феномен, већ је еквивалентно специфичној формацији кроз историјско-социолошки и психо-лошко-естетски контекст у домену праксе музичког стваралаштва, док у музичкој педагогији обухвата аналитички корпус изложених потенцијалних садржаја у настави. Начин артикулације перспективе развоја хармонског мишљења као склопа више узајамних фактора и сензибилитета за музичке стилове у настави солфеђа произашао је из интенције да предложена метода омогући функционализацију са аспекта могућности имплементације у музичке садржаје у настави солфеђа који обухватају рад на хармонској компоненти као генералном параметру у зависности од стилско-композиционе оријентације. Поимање тонске вертикале и хармонског центра у класичном дурско-молском систему у настави солфеђа доприноси методолошком премештању аналитичког фокуса на мултифункционалност развоја хармонског мишљења и резултира потпуно новом перспективом стратегије у оквиру музичког описмењавања.

Циљеви

Циљеви се односе на детерминисање приступа и перспективе кроз интеграцију развоја хармонског мишљења и сензибилитета за музичке стилове, функционализацију са аспекта могућности имплементације хармонских карактеристика у музичке садржаје у настави солфеђа, као и сагледавање квалитативног унапређивања

методских поступака са интенцијом примене у пракси наставе солфеђа.

Дојринос исцраживања

Интеграција методских поступака различитих области наставе солфеђа и коаптација инструктивне литературе у виду могућности коришћења инсерата из литературе и инструктивних примера у духу епохе барока, класицизма и романтизма као усмеравање потреба савремене наставе и предуслов за развијање професионалних музичких профила свих ужих опредељења – педагошког, извођачког или стваралачког.

Импликације

Конфигурација предложене теоријске методе на релацији интеграције развоја хармонског мишљења и сензибилитета за музичке стилове са педагошког аспекта резултира новим могућностима за имплементацију садржаја у настави солфеђа. Предложени приступ специфичностима музичке педагогије у сагледавању модела одрживости доприноси подизању квалитета наставе солфеђа на свим нивоима професионалног музичког образовања.

Кључне речи: хармонско мишљење, музички стилови, савремена музичка педагогија, интеграција, модел одрживости

Integration of the Development of Harmonious Thinking and Sensibility for Musical Styles in Solfeggio Teaching as a Perspective in Contemporary Music Pedagogy

Tijana Đurišić

Belgrade, Serbia
tijana.djur@gmail.com

Theoretical background

The narrative functionalization of the development of harmonic thinking as the highest hierarchical level and sensitivity to styles in solfeggio teaching and their application in the continuous development of music pedagogy as a scientific and teaching discipline indicates the versatile applicability of the proposed approach. Harmonic thinking does not

represent an isolated musical phenomenon, but is equivalent to a specific formation through a historical-sociological and psychological-aesthetic context in the domain of musical creative practice, while in music pedagogy it encompasses an analytical corpus of presented potential content in teaching. The way of articulating the perspective of the development of harmonic thinking as a set of multiple mutual factors and sensitivity to musical styles in solfeggio teaching arose from the intention that the proposed method would enable functionalization from the aspect of the possibility of implementation into musical content in solfeggio teaching, which include work on the harmonic component as a general parameter depending on the stylistic-compositional orientation. Understanding the tonal vertical and the harmonic center in the classical major-minor system in solfeggio teaching contributes to the methodological shift of the analytical focus to the multifunctionality of the development of harmonic thinking and results in a completely new perspective of strategy within musical literacy.

Aims

The goals relate to determining the approach and perspective through the integration of the development of harmonic thinking and sensitivity to musical styles, functionalization from the aspect of the possibility of implementing harmonic characteristics into musical content in solfeggio teaching, as well as considering the qualitative improvement of methodological procedures with the intention of applying them in the practice of solfeggio teaching.

Contribution

Integration of methodological procedures from different areas of solfeggio teaching and co-aptation of instructional literature in the form of the possibility of using literary inserts and instructional examples in the spirit of the Baroque, Classicism and Romanticism eras as a means of directing the needs of contemporary teaching and a prerequisite for developing professional musical profiles of all narrower orientations - pedagogical, performing or creative.

Implications

The configuration of the proposed theoretical method in relation to the integration of the development of harmonic thinking and sensitivity to musical styles from a pedagogical perspective results in new possibilities

for the implementation of content in solfeggio teaching. The proposed approach to the specifics of music pedagogy in considering sustainability models contributes to improving the quality of solfeggio teaching at all levels of professional music education.

Keywords: harmonious thinking, musical styles, contemporary music pedagogy, integration, sustainability model

28. међународни Педагошки форум сценских уметности

У ТРАГАЊУ ЗА МОДЕЛОМ ОДРЖИВЕ
МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

Програм и Књига сажетака

28th International Pedagogical Forum of Performing Arts

IN SEARCH OF A MODEL OF SUSTAINABLE
MUSIC EDUCATION

Program and Book of Abstracts

Приређиле / Editors

др Александра Бранковић / Aleksandra Branković, PhD
мр Сандра Дабић / Sandra Dabić, MA
Факултет музичке уметности / Faculty of Music

Издавач / Publisher

Факултет музичке уметности у Београду
Faculty of Music, Belgrade
2025

За издавача / For Publisher

др ум. Слободан Герић, декан Факултета музичке уметности
Slobodan Gerić, DMA, Dean of the Faculty of Music

Припрема за штампу / Prepress

Душан Ћасић / Dušan Ćasić

Штампа / Printed by

Тон плус, Београд / Ton plus, Belgrade

Тираж / Circulation

120

DOI: 10.5281/zenodo.17208594

Београд / Belgrade 2025

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

781.1(048)

371.3::78(048)

ПЕДАГОШКИ форум сценских уметности (28 ; 2025 ; Београд)

У трагању за моделом одрживе музичке педагогије : програм и књига
сажетака / 28. међународни Педагошки форум сценских уметности,
Београд, 10–12. октобар 2025. ; [приредиле Александра Бранковић, Сандра
Дабић] = In search of a model of sustainable music education : program and
book of abstracts / 27th International Pedagogical Forum of Performing Arts,
Belgrade, 10–12 October 2025 ; [editors Aleksandra Branković, Sandra Dabić].
– Београд : Факултет музичке уметности = Belgrade : Faculty of Music, 2025
(Београд : Тон плус = Belgrade : Ton plus). – 132 стр. ; 21 cm

Текст упоредо на срп. и енгл. језику. – Тираж 120.

ISBN 978-86-81340-81-3

а) Теорија музике – Апстракти б) Музичко образовање – Апстракти

COBISS.SR-ID 176701961

